OPAVA 2023

Radek Kalhous
21 let fotožurnalismu

KLÁRA KRÁTKÁ

Teoretická bakalářská práce

SLEZSKÁ UNIVERZITA V OPAVĚ
Filozoficko–přírodovědecká fakulta v Opavě
Institut tvůrčí fotografie

SLEZSKÁ UNIVERZITA V OPAVĚ
FILOZOFICKO–PŘÍRODOVĚDECKÁ FAKULTA V OPAVĚ
INSTITUT TVŮRČÍ FOTOGRAFIE

Radek Kalhous / 21 let fotožurnalismu 21 years of photojournalism

Klára Krátká
TEORETICKÁ BAKALÁŘSKÁ PRÁCE
Obor: Tvůrčí fotografie
Vedoucí práce: doc. Mgr. Josef Moucha
Oponent: MgA. Roman Vondrouš
Opava 2023

SLEZSKÁ UNIVERZITA V OPAVĚ
Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Akademický rok: 2022/2023

Zadávající ústav: Institut tvůrčí fotografie

Studentka: Klára Krátká

UČO: 53491

Program: Filmové, televizní a fotografické umění a nová média

Obor: Tvůrčí fotografie

Téma práce: T: Radek Kalhous / 21 let fotožurnalismu

Téma práce anglicky: T: Radek Kalhous / 21 Years of Photojournalism

Zadání: Monografie českého fotografa a pedagoga BcA. Radka Kalhouse, zaměřená na 21 let jeho fotožurnalistické praxe. Cílem práce je prozkoumat a zhodnotit posun jeho tvorby v oblasti novinářské fotografie. Popsat Radkův přístup k fotografování a rozebrat jeho dílo po technické stránce. Součástí je také jisté zhodnocení postupného úpadku fotožurnalismu v letech 2000 - 2021.

Literatura:
Soumrak fotožurnalismu?, Alena Lábová, Filip Láb, 2009, vydala Univerzita Karlova v Praze, Nakladatelství Karolinum, ISBN 978-80-246-1647-9.
Česká novinářská fotografie 1945 - 1989, Alena Lábová, 2019, vydala Univerzita Karlova v Praze, Nakladatelství Karolinum, ISBN 978-80-246-3713-6.
Snímání rámu, Fred Ritchin, vydala Univerzita Karlova v Praze, Nakladatelství Karolinum, ISBN 978-80-246-3989-5.
OSVALDOVÁ, Barbora a Jan HALADA. Praktická encyklopedie žurnalistiky. Praha: Libri, 2007. ISBN 978-80-7277-266-7.
WARBURTON, Nigel. Ethical photojournalism in the age of the electronic darkroom. In. M. Kieran Media Ethics. Routledge: London. 2002. ISBN 978-02-03003-61-9.
POSPĚCH, Tomáš a Lucia L. FIŠEROVÁ. Role fotografie. Praha: Positif, 2019. ISBN 978-80-87407-27-1.
Rozhovory s Radkem Kalhousem a články o něm.
Zpracování informací získaných osobním setkáním, rozhovorem, podcasty.

Vedoucí práce: doc. Mgr. Josef Moucha

Datum zadání práce: 14. 5. 2023

Souhlasím se zadáním (podpis, datum):

.....
prof. PhDr. Vladimír Birgus
vedoucí ústavu

ABSTRAKT

Ve své teoretické bakalářské práci představím 21 let praxe Radka Kalhouse. Jejím cílem je zmapovat autorovo působení v denících MF Dnes a Lidové noviny. Jeho nezaměnitelné fotografické vidění, které dalo vzniknout citlivým a zároveň uhrančivým souborům.

Klíčová slova: Radek Kalhous, novinářská fotografie, česká fotografie, fotožurnalista, Reportér magazín, reportáž, Czech Press Photo, Time Magazine, Chrudim, Pardubice, MAFRA

ABSTRACT

In my theoretical bachelor thesis, I will present 21 years of Radek Kalhous's professional career. The aims of the thesis is to map the author's work at the daily newspapers MF Dnes and Lidové noviny. His unmistakable photographic vision gave rise to sensitive and at the same time mesmerizing photo sets.

Keywords: Radek Kalhous, journalistic photography, Czech photography, photojournalist, Reporter Magazin, reportage, Czech Press Photo, Time Magazine, Chrudim, Pardubice, MAFRA

Foto: Klára Krátká

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně a použila pouze citované zdroje, které uvádím v bibliografických odkazech.

SOUHLAS SE ZVEŘEJNĚNÍM

Souhlasím, aby tato bakalářská práce byla zařazena do Univerzitní knihovny v Opavě, do knihovny Uměleckoprůmyslového muzea v Praze a zveřejněna na internetových stránkách Institutu tvůrčí fotografie FPF SU v Opavě.

PODĚKOVÁNÍ

Ráda bych poděkovala Radkovi za drahocenný čas, který mi daroval.

Josefu Mouchovi za laskavé vedení a trpělivost.

Těm nejbližším. Vážím si toho, že M s láskou běhal vařit kávu. B mě podporovala objetím a vřelým slovem, když jsem se zamotala v labyrintu vlastních myšlenek. Báječnému J za velkorysost, pochopení a noční rozhovory, které mi pomohly utřídit si myšlenky a konečně začít. A všem ostatním, kteří si v průběhu procesu občas vyslechli něco nepříjemného, protože mi všechna ta nebezpečenství a nástrahy přerůstaly přes hlavu a jinak to prostě „vyklepat" nešlo.

OBSAH

ÚVOD 12
CESTA K VYSNĚNÉ PROFESI 13
MLADÁ FRONTA 15
CHRUDIM 26
MĚSTSKÁ GALERIE V PARDUBICÍCH A REPORTÉR MAGAZÍN / VRAZI 29
TIME MAGAZINE / OTUŽILCI 36
MĚSTO CHRUDIM / HOSPIC 44
PROBLÉMY DNEŠNÍ DOBY / LOVCI DUCHŮ 50
POSLEDNÍ SOUBOR / DIVOČINA A NUDA V ZOO 58
LÁSKA K NOVINÁM, BEZ NÍ BY TO NEŠLO 65
ZÁVĚR 68
VÝSTAVY 75
OCENĚNÍ 76
UŽITÁ LITERATURA 77
JMENNÝ REJSTŘÍK 78

„... fotce obětuju všechno a ona mi to vrací.“

Radek Kalhous, hrdý rodák z Pardubic, několikanásobný vítěz různých kategorií soutěže Czech Press Photo. Fotožurnalista, fotoreportér, učitel na přeloučském gymnáziu a grafické škole, vyučující fotografie na pardubické univerzitě.

Fotograf, jehož snímky otiskl Time Magazine jako velkou obrazovou přílohu a jehož fotografie obdivovali diváci na výstavách nejen v České republice, ale také v Rumunsku, Polsku, Španělsku a Itálii. Energický student Institutu tvůrčí fotografie v Opavě. Lektor workshopů pro FotoŠkoda a Megapixel. Tvůrce osobního fotografického mentoringu „Tvar světla”.

S Radkem Kalhousem jsme čtyři roky spolužáci. Proto ho v textu neuvádím vždy celým jménem. Za tu dobu jsem měla možnost seznámit se s jeho výjimečným viděním a osobitým smyslem pro humor, obé je také součástí jeho fotografií.

Ráda bych vás seznámila s laskavou naléhavostí, která je protkaná celou Radkovou kariérou v Mafře a spojuje všechny jeho soubory a fotografie v jeden mimořádný celek. Občas si dovolím použít v textu přímou řeč bez úprav do spisovné češtiny. Protože to, jak Radek o fotkách mluví – jeho jazyk – krásně podtrhuje dílo, které tvoří. Patří k autorům s obrovským citem pro světlo, které pak dokonale podtrhne samotné sdělení. Uvede diváka do děje a nechá ho žasnout nad dynamikou situace a senzitivně ho provede celou událostí. Tím ale nekončí. Patří k výjimečné skupině lidí, profesionálů, kteří se neváhají o své zkušenosti podělit a podpořit nejen začínající fotografy. Během svých dílen zmiňuje zásadní kauzalitu mezi tvarem, strukturou, světlem a kompozicí. Sám říká, že díky pochopení těchto základních prvků se mu v průběhu let otevřel jakýsi fotografický instinkt.

Ve své práci vás seznámím s Radkovou cestou k fotografii, prozradím, co mu dala vítězství ve fotografických soutěžích, a zaměřím se na jeho působení v mediální skupině MAFRA v období mezi lety 2001 a 2022.

CESTA K VYSNĚNÉ PROFESI

William Eugene Smith získal v roce 1974 Zlatou medaili Roberta Capy. Fotograf, fotožurnalista, fotoreportér a novinář nejspíš při přebírání ceny udělované za „nejlepší publikovanou fotografickou zahraniční reportáž, která vyžaduje mimořádnou odvahu a podnikavost“ nemyslel na to, co se děje v socialistickém Československu. Jeho tvorba a cit pro kompozici však časem rozvíjely vizuální inteligenci Radka Kalhouse. Smithovu tvorbu zmiňuji záměrně. Není to jen kvůli oslímu můstku k roku Radkova narození, ale také pro jeho vnímání světla a odkazu, který zanechal pro všechny budoucí fotografy, fotoreportéry a fotožurnalisty.

Radek o svém dětství hovoří s ironickým nadhledem. To, jak se k němu dostal první fotoaparát, zmiňuje v několika rozhovorech. Počáteční impuls však přišel o něco dříve. Základy práce s přístrojem ukázal devítiletému Radkovi otec během prominentní dovolené maloměšťáků (spojení, které sám rád s oblibou používá a já jsem si dovolila jej nemírnit) v Jugoslávii. Směl ale fotografovat jen mámu, tátu nebo bráchu. Prázdné pohledy do krajiny přišly rodičům zbytečné, když si mohli koupit pohledy. Fotoaparát Zenit TTL pak Radek dostal k 12. narozeninám. „Prostě zapomněl na moje narozeniny. Obyčejná věc, která se stávala každej rok. Slavil svýho kluka už od rána. Tak vzal ten foťák, se kterým jsem fotil rozmazaný racky před těma třema rokama, a dal mi ho, že je můj.“[1]

Zenit už měl něco za sebou, trhal a škrábal filmy, nefungoval mu expozimetr, ale pro Radka měl velký význam. Byla to první věc s nádechem skutečné, profesionální techniky. S dalším popudem přišel bratr, který začal navštěvovat fotokroužek a za domácí úkol měl vytvořit fotogramy. To Radka okouzlilo. „V pokojíčku jsme si rozdělali tři misky s chemií. Pod světlo jsme položili brejle nebo klíče a já byl paf z toho, že to vylezlo. Prostě klasický kouzlo temný komory. Tohle mě omámilo. Chtěl jsem to kouzlo zažívat znova a znova, jenže jsem neměl co zvětšovat, takže jsem musel začít fotit. Brácha se mezitím stal součástí skateové komunity a já jsem začal ty lidi fotit. Dělat takovej sociální dokument. Portréty. Bylo to všechno strašně divoký, protože nebyla technika. Na tom Zenitu byl příšernej objektiv osumapadesátka. Filmy byly drahý a já to furt kazil. Nic se mi nedařilo. Všechno jsem měl rozmazaný. Hlavně jsem se vůbec nepoučil z těch chyb a motal jsem se stále v kruhu. V roce 1989 jsem začal hodně fotit punkový a bigbeatový koncerty. Moje focení se vždycky točilo kolem lidí a v týhle době jsem objevil fotografa Viktora Koláře. To byl první člověk, kterej mě zásadně ovlivnil. Na jeho fotky jsem narazil na Kolínským festivalu fotografie a byl jsem z nich absolutně uhranutej. V tý lidskosti, přímočarosti a obyčejnosti, kterou jsem tam viděl, a která mě rozesmívala. Pochopil jsem, že takový fotky dokážu dělat i já v Pardubicích. Došlo mi, že bych se mohl posunout a začal jsem se courat po ulici a fotit prostej život.“

> ***„Prostě zapomněl na moje narozeniny. Obyčejná věc, která se stávala každej rok.“***

Radek začal chodit do fotografické organizace Impuls v Hradci Králové, která má akreditaci MŠMT pro rekvalifikační kurzy. Fotografická praxe byla totiž vymezena jako vázaná koncesovaná činnost podle zákona o živnostenském podnikání až do 31. prosince 2018. K tomu, aby mohl fotit na živnost, potřeboval výuční list v oboru fotograf nebo rekvalifikační kurz. „Na seminář přijel Jindřich Štreit a ukázal nám fotky ze Sovince, a to byl další pod-

1 Z rozhovoru 30. 6. 2022.

statnej podnět. Jo. Dostal jsem nejdřív facku zleva od Viktora, a pak zprava druhou od Jindry. Pochopil jsem totiž, že to nemusí bejt jenom fotka na ulici, ale že to může bejt i komunita lidí. Sociální skupina, která je na hraně společnosti třeba. Našel jsem si takovou cikánskou rodinu. V místě, kde je teďka moderní sídliště, byl v tý době vybydlenej panelák. Ghetto. A já tam začal docházet. Strávil jsem tam s nimi dva roky. Pochopil jsem, že abych udělal dobrý fotky, musej si na mě zvyknout a já se musím stát součástí tý komunity. Tady z těch fotek nic nezbylo. Ani jedna. Vlastně žádná z fotek před sedmi nebo osmi lety. Nevím kam, ale prostě se ztratily. Abych se vrátil zpět, v týhle době jsem zjistil, jak funguje sociální dokument. To, co dělal Jindra, že se napojíš na komunitu a dostaneš se k chvílím, který jsou jedinečný, intimní a silný." V té době začal Radek Kalhous pracovat jako reprodukční fotograf ve společnosti TESLA Pardubice. Součástí této významné společnosti byl Ústav pro výzkum radiotechniky. „Čtyři roky jsem tam chrápal v temný komoře a ty geniální hlavy tam za mnou chodily, zaklepaly a říkaly ‚Mistříčku, nemohl byste nám vyvolat film?'. A já, se svojí tváří plnou otlačenejch záhybů od bílýho pláště, na kterým jsem spal, jsem jim vyvolával filmy a fotky z dovolenejch. Nebo jsem vyvolával rentgeny zubařce, která měla ordinaci ve stejným patře. Pak jsem začal prodávat foťáky v Pardubicích na hlavní třídě. V tý době to byla vážně skvěle zásobená prodejna s fototechnikou a pro mě to byla obrovská škola."

V roce 1998 odjel Radek na Nový Zéland. Původně měli s kamarádem z Maďarska, kterému se přezdívalo Rumun, v plánu vyrazit do Ameriky, ale vzhledem k tmavší barvě pleti mu zamítli vízum. „Domluvili jsme se teda, že pojedeme do Austrálie a že na to půjdeme šalamounsky. Jelikož opět hrozilo, že by ho tam nemuseli pustit, tak jsme nejdřív odletěli právě na Novej Zéland, kde je to bezvízový. Odtamtud bude jednodušší se do Austrálie dostat. Bohužel Rumuna deportovali zpět, protože nedodal správný papíry a byl černej jak bota. Tak jsem zůstal rok sám na Novým Zélandu. Jeden rok a jeden z nejhorších v mým životě. Ještě teď, když si na to vzpomenu, tak mi není vůbec dobře. Dělal jsem nádeníka na farmách a v sadech. Česal jsem ovoce a spal ve stanu."

> ***„...a ty geniální hlavy tam za mnou chodily, zaklepaly a říkaly ‚Mistříčku, nemohl byste nám vyvolat film?'"***

V průběhu roku, kdy byl Radek na Zélandu, vznikl soubor, se kterým se přihlásil do Národní fotografické soutěže v Moravské Třebové. Soutěž vyhrál. „Hradecká redakce MF Dnes dělala recenzi z té výstavy a zrovna to bylo období, kdy se Východočeský kraj roztrh na Hradecký a Pardubický kraj. Mladá fronta měla v každým kraji svoje zastoupení – krajskou redakci. Tak vzniklo úplně nové zastoupení pro nově vzniklej kraj. Takže na základě tý recenze a toho mýho vítězství mě poptali, jestli bych pro ně nedělal. A tak jsem se stal fotoreportérem. Najednou jsem dělal za peníze to, co jsem do tý doby dělal s láskou zadarmo. K tomu jsem dostal dvakrát tolik peněz než v původní práci a navíc jsem vyfasoval špičkovou výbavu. Měl jsem pocit, že to je sen a tenhle sen trval minimálně šestnáct let. Furt jsem měl pocit, že to je nějaká náhoda. Ohromně jsem se posunul po technické stránce. Nabral jsem neuvěřitelnou jistotu v tom, jak perfektně zpracovat téma a pracovat efektivně a rychle. Ona ti práce v novinách vlastně nedovolí dělat to jinak. Nemůžeš si dovolit chyby, poslat třeba fotku pět minut po uzávěrce, to by byl obrovskej průser. Celá ta struktura výroby novin by se posunula. Ty noviny by ráno prostě nestihly bejt v trafice. Takže to byla velká zkušenost." ■

MLADÁ FRONTA

České vydavatelství Mladá fronta, a. s., bylo zapsáno do obchodního rejstříku po zániku Mladé fronty, nakladatelství a vydavatelství. Je vlastníkem a vydavatelem dvou významných českých deníků.

Prvním je Mladá fronta DNES, ta byla založena v roce 1990 jako nástupce komunistického deníku Mladá fronta. Od svého vzniku se stala jedním z nejvýznamnějších a nejprodávanějších deníků v Česku.

Druhým deníkem jsou Lidové noviny, které byly založeny v roce 1893 a patří tak k novinám s nejstarší tradicí v Česku. V minulosti se zaměřovaly především na katolické a konzervativní publikum. V roce 1948 byly však zrušeny komunistickým režimem a obnoveny jako samizdat roku 1988. Oficiálně vycházejí až od Sametové revoluce v roce 1989. V současné době jsou Lidové noviny jedním z nejztrátovějších českých deníků, který se zaměřuje především na politiku, ekonomiku a společnost.

Od roku 2013 je vlastníkem mediální společnosti MAFRA holding Agrofert, a. s.

„REPORTARE" LATINSKY ZNAMENÁ „OHLÁSIT"

Reportážní fotografie nebo žurnalistická fotografie podává vizuální svědectví. Je to forma novinářské práce, která obrazově dokumentuje aktuální události. Fotožurnalista má mnohdy svoji práci ztíženou o to, že musí celou situaci zabalit do několika málo snímků a často jen do jedné fotografie, která ale o to intenzivněji dokreslí celé sdělení. Samotné snímky jsou velmi silným nástrojem, protože pracují s emocemi, tím pomáhají divákum – čtenářům – lépe

pochopit události a situace. Vizuální svědectví, které fotoreportér přináší, má velkou moc a s tou jde ruku v ruce také velká zodpovědnost.

Roman Vondrouš* pro blog Víta Hassana na iDnes.cz ze dne 27. 1. 2022: **„Fotoreportér by měl mít určitý odstup od svých politických názorů. Neměl by přihlížet k tomu, jestli má někoho rád, nebo ne. Měl by přinášet objektivní zpravodajství. Neměl by do fotografie zahrnovat své osobní cíle, osobní názory a nálady, apod."**

Cílem fotožurnalismu je zaznamenávat dění a podnítit společnost k aktivnímu přístupu k problémům a k reflexi vlastních postojů. Fred Ritchin (2019) proto tvrdí, že fotožurnalismus může mít velký vliv na vědomí společnosti.

Praktická encyklopedie žurnalistiky definuje novinářskou fotografii jako novinářskou informaci, která je prezentována v obrazové formě (Osvaldová, 2007). Nicméně Nigel Warburton (2002) poukazuje na to, že fotografie zobrazuje pouze část skutečnosti v daném okamžiku tak, jak ji fotograf zachytil, a proto si musí být čtenáři vědomi toho, že obrazová informace, kterou dostávají, není vždy úplná a může být ovlivněna subjektivním pohledem fotografa.

PRAVDIVOST A NESTRANNOST JSOU ZÁKLADNÍMI PRINCIPY FOTOŽURNALISTICKÉ PRÁCE

Fotografie by neměly být záměrně manipulovány tak, aby vzbudily určitý dojem nebo představu. Alena Lábová (2019) ve své knize hovoří o etickém kodexu v žurnalistice a fotožurnalistice. Etika novinářské fotografie je součástí mediální etiky a má specifická pravidla, která se projevují prostřednictvím vizuální fotografie. Diskuze o etice fotografování se často týkají zobrazování negativních aspektů života. Tyto rozbory přinášejí otázku, zda je opravdu nutné dokumentovat některé události obrazově.

Dle mého názoru samotný vývoj techniky a digitální fotografie může být jednou z hlavních příčin úpadku fotožurnalismu. Díky mobilním telefonům a moderním fotoaparátům s vysoce kvalitními snímači se stalo pro širokou veřejnost snadnější a cenově dostupnější fotografovat okamžiky ze svého každodenního života.

Tento trend vede k tomu, že fotografie, které kdysi byly považovány za exkluzivní, jsou nyní běžně sdíleny na sociálních sítích a mohou být viděny celosvětově během několika sekund od pořízení.

Novináři se tak musí potýkat s konkurencí ze strany samotných účastníků událostí, kteří jsou často vyzbrojeni svými vlastními telefony a mohou tak poskytovat okamžité a autentické fotografie. To může vést k menšímu zájmu ze strany publika o kvalitní žurnalistické fotky a v důsledku toho k degradaci samotného oboru. I podle fotografa Jana Šibíka se novinářská fotografie nekompromisně mění. **„Já říkám, že fotožurnalismus umírá, takže síla reportáží slábne. Naprostá většina fotek je dnes selfie a zájem o to, co se opravdu děje ve světě, opadá,"** řekl v rozhovoru s Barborou Tachecí* (pořad Osobnosti Plus z webu iRozhlas.cz, ze dne 23. 8. 2020). **„Dříve měly reportáže větší význam a dopad, protože víc lidí četlo časopisy a víc lidí to zajímalo."**

Zde si dovolím nesouhlasit ohledně nezájmu. Fotožurnalismus jako výlučná profese upadá, to ano. Ale fakt, že lidé sledují dění prostřednictvím Instagramu, TikToku a dalších sociálních médií naopak znamená, že se o dané dění zajímají a hledají co nejčerstvější zdroje informací.

Zmíněný trend tak nastoluje dvě protichůdné skutečnosti. Jednak je to degradace vlastní reportážní profese, kdy amatérští přispěvatelé o technice fotky většinou nemají žádné povědomí. Jejich příspěvky odpovídají surovému zachycení aktuální reality bez další snahy o větší kontext. Na druhou stranu se zde ale naskýtá možnost, jak přinášet svědectví ze všemožných událostí

* https://hassan.blog.idnes.cz/blog.aspx?c=773704

* https://plus.rozhlas.cz/vetsina-fotek-je-dnes-selfie-ale-diky-tomu-aspon-ziji-kdyz-fotozurnalismus-umira-8277774

prakticky v reálném čase. Navíc viděné lidmi, kteří nejen že mají výhodu místní znalosti, ale dané děje skutečně prožívají. Nejde tak o externí pozorovatele snažící se zachytit atmosféru události, ale o přímé účastníky, kteří občas skutečně bojují o vlastní majetek či život.

Navzdory těmto výzvám však stále existuje místo pro fotožurnalistiku, zejména v oblastech, kde jsou zapotřebí odborné znalosti, jako jsou například zpravodajské reportáže z oblastí konfliktů, kde je zájem o komplexní informace a přístup od profesionálů. Myslím si, že narůstající finanční omezení redakcí spolu s propouštěním redakčních fotografů a grafických redaktorů zhoršují schopnost novin a časopisů produkovat kvalitní žurnalistické práce. Vydavatelé si myslí, že tímto způsobem ušetří. Nicméně tento postup se neukazuje jako šťastný. Vizuální žurnalistika a její estetika se v posledních letech výrazně zhoršila. Dle mého názoru zkušení redaktoři dokáží vést nejen fotografy, ale i redaktory a reportéry k tvořivému přístupu a výrazně lepšímu obsahu. Mají schopnost celý tým namotivovat tak, aby vizuální i obsahové sdělení bylo v dokonalém souladu.

Stejný názor vyjádřil i Jan Zátorský v rozhovoru s Tomášem Pospěchem (2019). „Nechci, aby rozhovor se mnou působil plačtivě, ale ten systém funguje na principu: kráva nedojí, ubereme krávě sena, protože někde musíme šetřit." Zátorský v rozhovoru zmiňuje také osvícené vydavatele, kteří se vyhnuli takovým úsporám a kvalitní novináře a fotožurnalisty řádně zaplatili, jelikož jim na obrazovém obsahu záleží.

„Došlo mi, že mi chybí ta lehkost, kterou jsem cítil v začátcích, to, co jsem měl na fotce a focení tak rád, když jsem byl malej kluk."

Radek Kalhous současnou krizi přijal jako výzvu a začal se výrazněji věnovat vlastní tvorbě (kniha Okraje, 2021). V několika rozhovorech se nechal slyšet, jak podstatné je vzdělávat nastupující generaci fotografů. Tím vlastně také podporuje názor Tomáše Pospěcha, že svízelná situace, ve které se žurnalistika momentálně nachází, může být odrazovým můstkem, katalyzátorem, nejen pro zamyšlení nad novým konceptem vlastní práce. Tím ale značně předbíhám. Konkrétně o jednadvacet let.

V ZAČÁTCÍCH BYLO VŠE JAKO VE SNU

Samotný start práce v redakci Radkovi přinášel velkou spoustu emocí a očekávání. Praxe v novinách poskytovala příležitost rozvíjet schopnosti a technické dovednosti. Brzy pochopil sílu správné komunikace a jak utvářet výrazné obrazové příběhy ruku v ruce s novináři a přitahovat pozornost čtenářů a diváků. Docházelo mu, že má schopnost měnit a ovlivňovat vnímání událostí a fenoménů.

Radek se za prvních šest let v pardubické redakci naučil, že musí být rychlý a efektivní, ale zároveň si udržovat vysokou úroveň tvůrčího a uměleckého výkonu. Bylo to náročné a vyžadovalo to

spoustu energie, kterou tomu ale rád dal. Často říká, že začátek v novinách miloval. Vlastně celý ten čas, kdy měl možnost pro Mafru pracovat. Jen těch prvních šest let to pociťoval výrazněji. Postupně získal spoustu zkušeností a pochopil, že je nutné být flexibilní a být schopen se rychle přizpůsobit měnícím se situacím a požadavkům. Mnohdy vymýšlel vlastní témata a vzhledem k rozmanitosti nároků na fotografa v redakci se stala jeho práce láskyplnou výzvou a také dalším krokem k umění, tedy výtvarné fotografii. Pochopil, jak do svých snímků dostat tu správnou atmosféru a jak být schopen přemýšlet o vztahu mezi obrazem a textem, aby zajistil, že obrazová příloha bude přiměřená a účinná.

Radka práce v novinách zocelila opravdu ve všech disciplínách a pomohla mu ke komerčním zakázkám. Začalo to reportážemi. Často se na něj obraceli klienti s žádostmi o produktové focení. Dokázal tedy reagovat na jakoukoli komerční zakázku. Byl to obrovský skok. Přestal být z focení ve stresu a přestal mít trému, která ho brzdila na začátku.

Pak přišlo období, kdy měl pocit, že mu to nestačí, že se zasekl v určitém modelu a dál se fotograficky nerozvíjí. To mu začalo vadit. Chtěl se vymanit ze začarovaného kruhu, který mu nedovoloval udělat větší krok vpřed. Klíčovou osobou v této fázi byl Luboš Jelínek, galerista z Chrudimi.Ten Radka podpořil.

„Pozoroval mě jednou při focení nějakého hloupého zastupitelstva a on mě pak zastavil se slovy, že je neuvěřitelný, jakým způsobem vnímám prostředí a dění kolem sebe, jak se dokážu na situaci napojit a vytěžit naprosté maximum. Konfrontoval to se situací a tím, jaká fotka vyšla druhý den v novinách. Při focení výstavy Pavla Šmída jsme se potkali znovu. Pavel mi doporučil, abych na sobě pracoval a posouval se dál. S Lubošem hovořili o jasném fotografickém rukopisu. To mi zase vlilo novou krev do žil. Byl to přesně ten okamžik, kdy mi svitlo. Došlo mi, že mi chybí ta lehkost, kterou jsem cítil v začátcích, to, co jsem měl na fotce a focení tak rád, když jsem byl malej kluk. Nenucenost v hledání sebe sama. Od Luboše tedy přišel první impuls, začal jsem na reportáže koukat z jiného úhlu."

NĚCO VÍC NEŽ JEN SPORTOVNÍ VÝKON

„Chtěl bych, aby moje fotografie byly něčím víc než jen holými fakty, chtěl bych, aby zachycovaly smysl dějů." William Eugene Smith (Mrázková, 1985, s. 154)

Během fotografování začal Radek pracovat s časem zcela odlišným způsobem. Zkušenost ho naučila, na co a kdy se má zaměřit. Získal jedinečný „fotografický smysl" a schopnost vycítit okamžik, kdy začne být sportovec během soutěže/zápasu napjatý (tento stav sám nazývá jakýmsi „tetelením"), protože se chystá na nějaký výjimečný výkon. Radek Kalhous se naučil oddělit čas, který patřil novinám, aby zachytil událost k chystanému článku, a během čekání na správný okamžik dokázal pořídit fotografie, které byly jen jeho. Vše to odstartovalo v průběhu sezony dostihů, kdy se pracovně věnoval závodu Velké pardubické.

Při čekání na hlavní závod se mu podařilo nafotit širokou škálu snímků z prostředí dostihů.

Velkou inspirací mu byl Tamas Dezsö. Maďarský fotograf, který také fotografoval dostihy, ale jako jeden z mála se otočil k tribunám a zaměřil se na diváky a jejich silné emoce v průběhu závodu. Měl jedinečnou schopnost zachytit spontánní reakce lidí. Radkovi učaroval způsob jeho práce. Cítil se fascinován řevem a všemi reakcemi, které se odrážely ve tvářích návštěvníků, kteří byli plně vtaženi do dramatického dění v cíli. Tyto emoce dokázal vložit i do svých fotografií, a tak se jeho reportáže staly mnohem silnějšími. Zamiloval si dostihy, jelikož mu připadaly jako to nejpřímější spojení mezi zvířetem a člověkem. Představovaly zemitou, živočišnou a opravdovou sílu, a právě ve

vztahu koně s žokejem viděl něco zvláštního a intenzivního. Během focení se často nacházel jen metr od překážky a dokázal cítit koňskou energii a sílu, vůni srsti a bahna. Tak se v Radkovi smíchal ten správný koktejl pocitů, které vytvářejí podmanivou atmosféru spojenou s tímto sportem. Domnívám se, že to je důvod, proč byly později právě tyto fotografie oceněny na Czech Press Photo (druhé místo v kategorii Sport, 2010).

Svou první cenu v soutěži Czech Press Photo ale vyhrál už v roce 2004. S fotografií Portrétu pistolníka získal 1. místo v kategorii Portrét. Fotografie zobrazuje člena dobrovolných záloh při cvičení na střelnici v Přelouči, kde Radek pracoval na reportáži pro pardubickou Mafru. Právě na tento snímek nahlíží dost skepticky, nemá pro něj takovou hodnotu jako třeba soubor z Velké pardubické. U Portrétu pistolníka se Radek inspiroval známou fotografií Williama Kleina, na které je chlapec mířící pistolí do objektivu. Emocionální propojení s jednotlivými soubory i samotnými snímky je pro Radka důležité. Bohužel kvůli tomu, že reportáž vznikla vlastně velmi rychle a jak Radek sám říká – velmi snadno – nevybudoval si k tomuto obrazu takový vztah jako ke svým jiným pracem. První vítězství v soutěži Czech Press Photo byl úspěch, který mu dal potřebnou motivaci a sebedůvěru.

Vezl se na vlně nové energie a radosti, bez nichž by jinak vlastně jen seděl v redakci s rukama v klíně a čekal, co přijde. V té době bylo důležité, aby se fotožurnalisté a novinářští fotografové účastnili právě takových soutěží. Bylo to (a stále je) potvrzením toho, že svoji práci umí. Veronika Souralová, ředitelka soutěže Czech Press Photo od roku 2015, během letošního předávání cen prohlásila, že porota vybírá vítězné fotografie nejen na základě fotografických kvalit, ale hledá také výraznou autorskou invenci. A právě tou Radek porotu zaujal. Svým neotřelým přístupem. Byl jedním ze sportovních fotografů, který zamířil při focení dostihů do padoku, stájí a zaměřil se na backstage. První z nové vlny fotožurnalistů, kteří to brali jinak – zajímalo je něco víc než „jen“ sportovní výkon.

Lidé a jejich příběhy byli stále to, co přitahovalo Radkovu pozornost a po úspěchu ve sportovní fotografii začal hledat nové výzvy. Chtěl se vrátit na ulici k dokumentu, ale potýkal se s velkou nedůvěrou. Lidé se báli, bylo jim nepříjemné, když je fotil na veřejnosti a začali se ozývat. Hledal tedy další možnosti, jak se k nim dostat a vytvořit portréty, které by obsahovaly dynamiku, kterou vyhledával. Nakonec se opět díky své práci v novinách dostal k zajímavému tématu, které se rozhodl takzvaně profotit. Během utkání kickboxu a thaiboxu mohl zachytit sílu a zápal sportovců. Začal si záměrně vybírat sporty, které byly syrové a surové. Zaměřoval se na výrazy, na hru světla a stínu. Až se ze sportovní fotografie a reportáže stala fotografie výtvarná. Byl to takový závan čerstvého vzduchu v tehdejším obrazovém žurnalismu. Pohybová neostrost, kompozice a práce s detaily. Do té doby byla sportovní fotka popisná. Mohli bychom říct, že šlo o přesnou reprodukci události bez výtvarné hodnoty.

S kickboxery Radek vyhrál cenu Nikon Sport Award (Czech Press Photo, 2013) **„Popisoval jsem kickbox prostřednictvím svýho cítění, úplně jinak. Po přečtení recenze od Chuchmy jsem si byl zase o kus jistější, že to dělám dobře. Zmiňoval v ní, že fotky vypadaj jak od Ivana Pinkavy, a to mě hodně potěšilo. Všechna ta témata se ke mně dostávala přes noviny, ta moje práce mě k tomu vždycky dovedla. Proto ta praxe v redakci byla tak důležitá. V tý době jsem hodně tíhnul k lidem a k portrétu. To mi dělalo radost a vůbec mi nedávalo smysl dělat třeba subjektivní zátiší.“**

Fred Ritchin ve své knize Snímání rámu (2019) zmiňuje určitý přesah, který je víc než jen reprodukcí nebo záznamem. Ve snímcích mnoha významných fotografů je patrná určitá multižánrovost. Radkovo zobrazení sportu se dostává až na hranici informelu a fotografie se postupně stává prostředkem jeho uměleckého vyjádření. ■

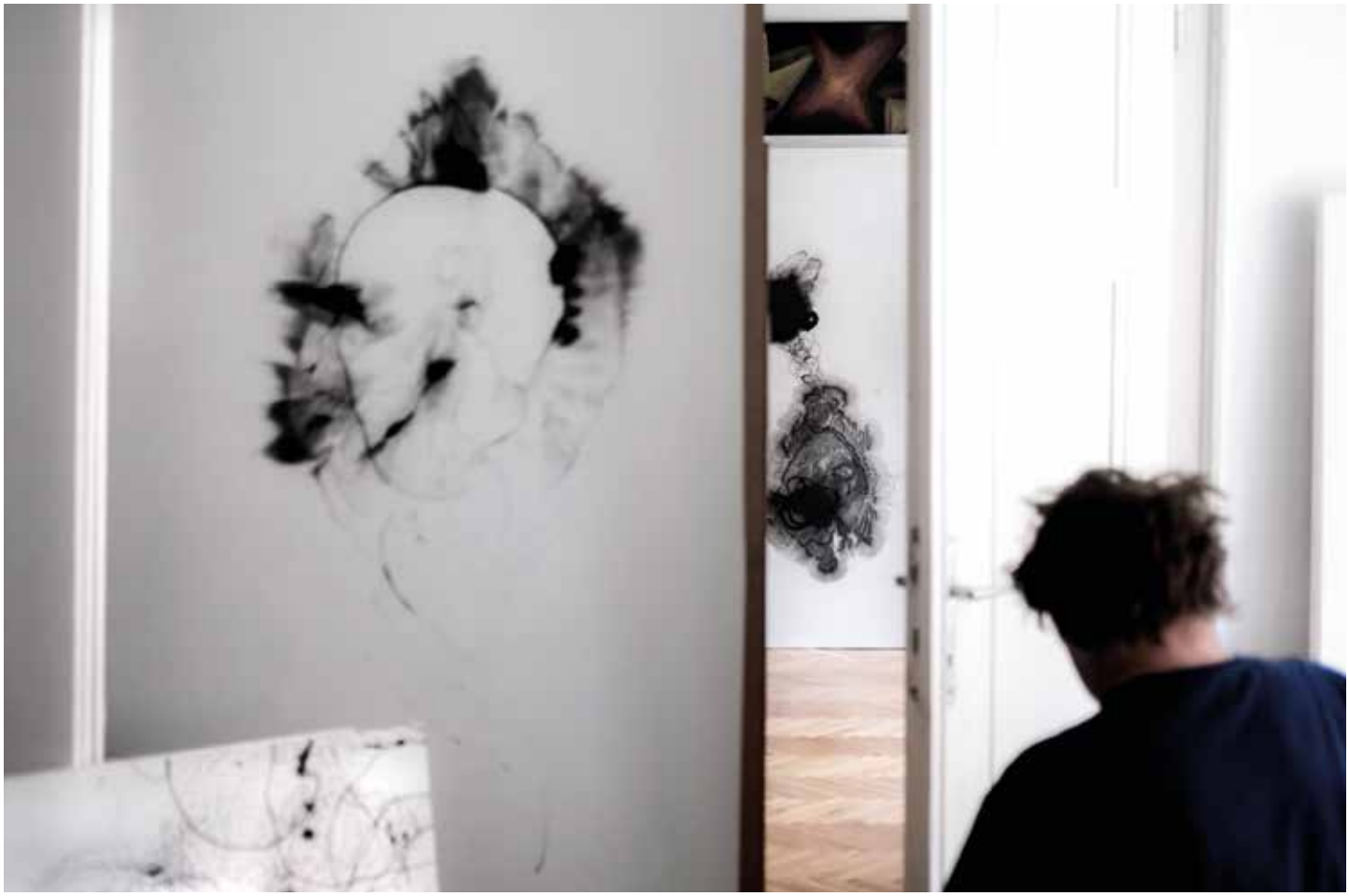

AHA

„Chvála každodennosti
Vějířem okamžiků osvěžit pohled.
Ve chvílích zastavení, ve chvílích usebrání
a zvědavého rozhlédnutí připomenout
cestu městem a jeho krajinou.
Tvář města není anonymní,
je podobou všech svých přítomných…“

Pavel Šmíd (2010, úvodní slova ke knize Chrudim)

CHRUDIM

Kniha Chrudim vznikla v letech 2006 až 2010 na objednávku chrudimské radnice a jejím hlavním cílem bylo zachytit život v Chrudimi bez jakýchkoliv omezení. Fotografická publikace obsahuje snímky z různých částí města. Zahrnuje významné události, jako například festival loutkoherectví Loutkářská Chrudim.

Radek se po dobu čtyř let toulal po Chrudimi a fotografoval život na ulici, včetně sociálně vyloučených komunit a méně přístupných míst. Rozsáhlý černobílý dokument tak reflektuje široké spektrum životních podmínek v Chrudimi, od slavnostních událostí a kulturních akcí až po problematické aspekty města. Kniha byla vydána nakladatelstvím Theo Pavla Šmída, který se také postaral o texty a grafickou podobu. Během jejího křtu byla otevřena výstava fotografií na Resselově náměstí. Oba počiny se však nesetkaly s větší pozorností. Publikace je zapomenuta, což lze možná přičíst její syrovosti. Možná tak připomíná některé problémy, s nimiž se setkávají fotografové v kontextu veřejného objednávání, včetně nejasných zadání a odlišných očekávání zadavatelů.

„Každodenností je vršena věčnost. Záznamy těch dní jsou jediná její ilustrace. Slavnost všednosti – nic víc, nic míň – však tolik důležitá (v každém svém ohlédnutí) pro dny budoucí; pro jejich nositele, aby i oni poznali své – už minulé – podoby." (Šmíd, 2010, úvodní slovo ke knize) ▪

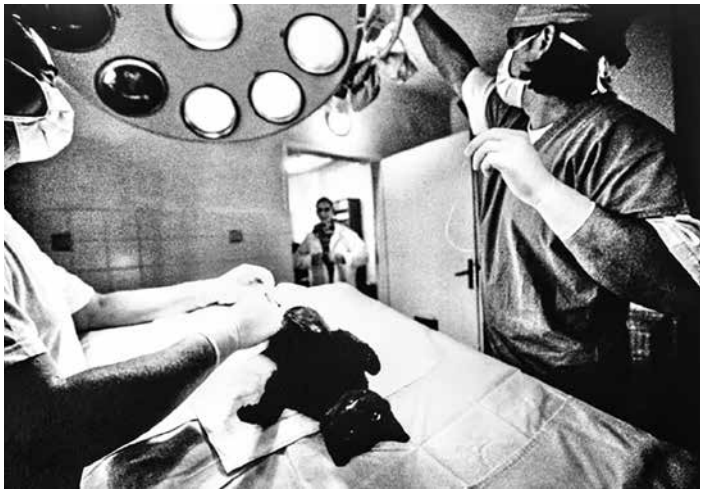

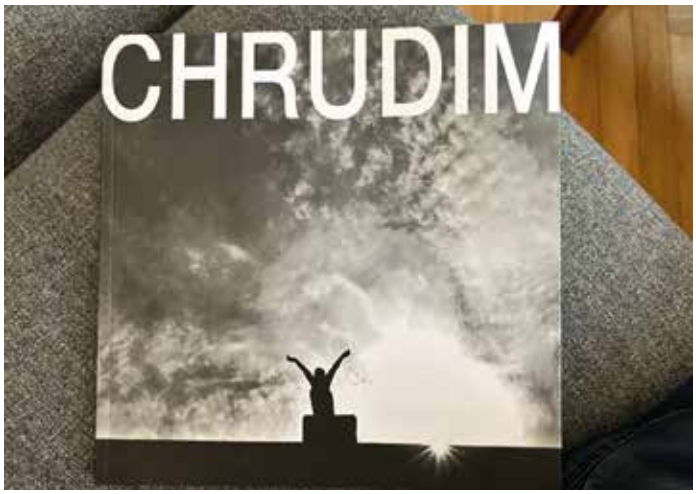

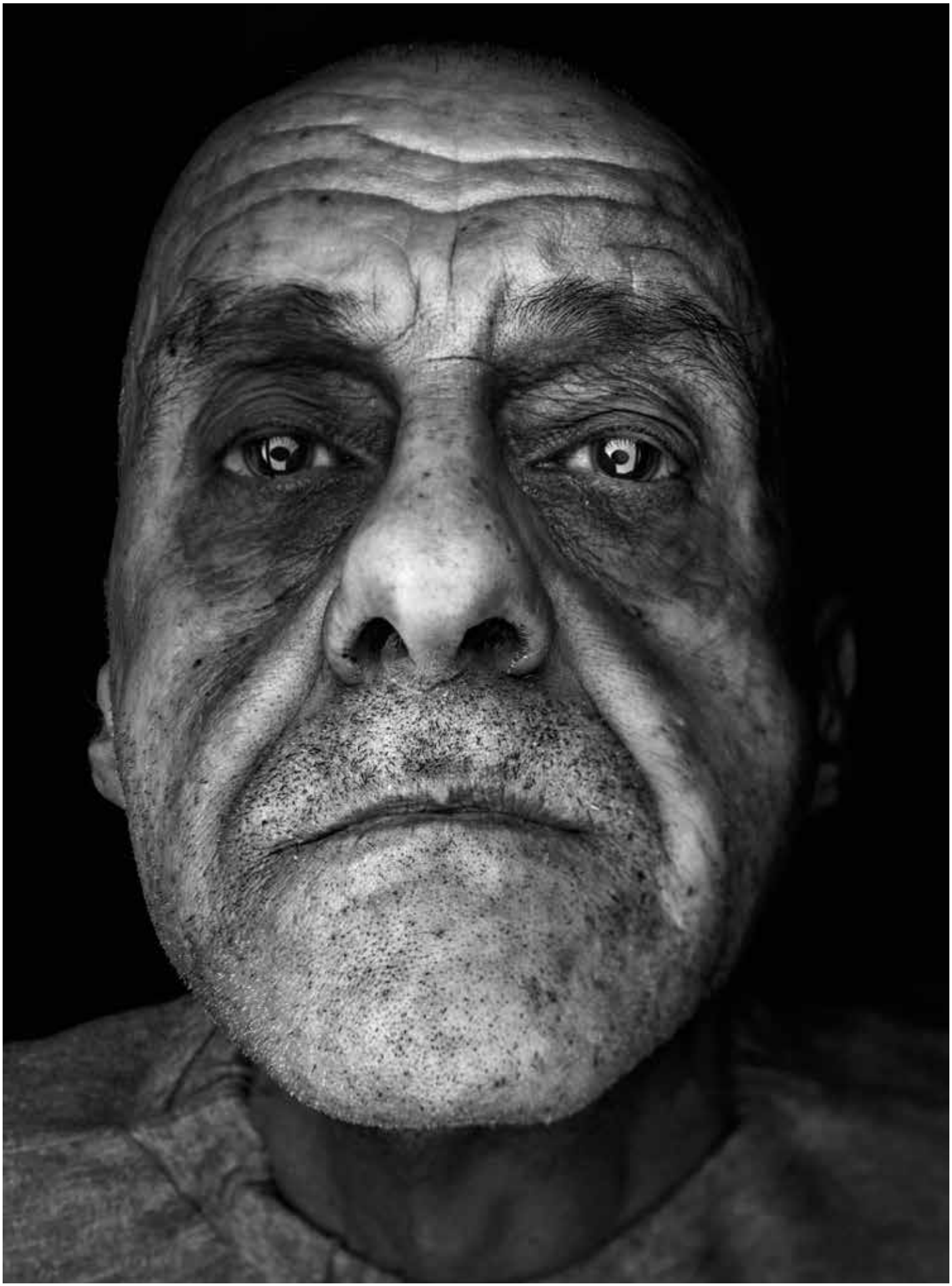

MĚSTSKÁ GALERIE V PARDUBICÍCH A MAGAZÍN REPORTÉR / VRAZI

Koncept pardubické městské galerie v nově zrekonstruované barokní sýpce navrhl v roce 2012 kurátor Pavel Šmíd a následně se rozhodl prostor nabídnout Radkovi. Galerie je natolik specifická, že je potřeba opravdu dokonale promyslet podobu výstavy do naprostého detailu. Hledání tématu netrvalo dlouho. Kamarád, který žije ve Švýcarsku, přivezl Radkovi katalog zapomenutého fotografa zachycujícího živočišné portréty focené pomocí ring flashe. Zaměřovaly se na čistou architekturu obličeje, naprosto bez příkras a jakékoliv retuše. Snímky byly ryze popisné, jakoby průkazové. Naprosté kouzlo minimalismu. Nebyl tam žádný přínos fotografa a to bylo ve své podstatě největším aktivem souboru. A tak se zrodil experiment. Cyklus, ve kterém autor modelům neodpustil žádnou nedokonalost. Rozhodl se fotografovat širokým objektivem en face a za použití ring flashe, který vytáhne všechno, co se obvykle snažíme zamaskovat. Otočil celý koncept portrétní fotografie o 180 stupňů. Moje obvyklá snaha je během focení zakázky opačná. Snažím se vždy modelu svítit lichotivým světlem, softboxem z boku, dlouhým objektivem a prací s hloubkou ostrosti tak, abych co nejvíc potlačila jakékoli nedokonalosti. Cílem je spokojený klient. O to ale Radkovi nešlo. Měl chuť prolomit standardy portrétní fotografie a vymanit se z toho hezkého obalu a lži, do které snímky zpravidla balíme. Žádná retuš, pouze velké póry a žilky. Přímý pohled do očí. Pravda, kterou si můžeme ověřit sami v zrcadle. Všechny fotil naprosto stejně, ale zároveň byla citelná kreativita a estetika, se kterou byl soubor připraven. Když byl nafocen dostatek materiálu, sešli se s Pavlem Šmídem v hospodě u piva. Všechny nafocené portréty rozložili na dřevěném stole a spontánně objevili jakousi podobnost mezi fotografovanými objekty. Některé dvojice fungovaly ve zvláštním spojení. Něco stejného v pohledu, typu energie nebo charismatu. Například něco váženého až budícího respekt v pohledu Medy Mládkové a vedle ní portrét punkové krásky se zpupným vzdorovitým výrazem. Tehdy v pardubické putyce vymysleli koncept dvojic. Bavilo je, jak k sobě pasovaly. Měli z čeho vybírat, a tak se dvojice i dobře a rychle skládaly k sobě. Radek nikdy nefotil cíleně někoho s tím, že by se mu hodil podobností k někomu už nafocenému. Soubor poskládal až ve chvíli, kdy ho měl hotový. Oba tvůrci přišli s nápadem, že by mohli soubor obohatit o nějaký sociální rozměr. Měla to být taková typografie českého člověka. Rozhodli se vytvořit pomyslný vzorník „od spodiny až po ta nejvyšší patra“. Oříškem se stala právě takzvaná spodina, tedy to naprosté dno společnosti. Kdo tam patří? Tak se Radek Kalhous dostal k fotografování doživotně odsouzených vězňů. Celá anabáze od myšlenky až po výsledek nebyla ani trochu jednoduchá. Martyrium s dokončením souboru ve Valdické věznici značně usnadnili známí, několikeré vítězství v CPP a finální koncept celého souboru, který Radek představil řediteli nejstaršího vězeňského zařízení, kam jsou umísťováni muži s vyšším trestem odnětí svobody, recidivisté a doživotně odsouzení.

„Znal jsem všechny jejich příběhy. Děsil jsem se, abych pak neřekl: ‚Těší mě‘…“

11 ČERNOBÍLÝCH PORTRÉTŮ 11 DOŽIVOTNĚ ODSOUZENÝCH LIDÍ, KTEŘÍ DOHROMADY ZABILI 27 OBĚTÍ

Reference z fotografických soutěží uhladila cestu i k souboru Vrazi (Czech Press Photo, 2. místo v kategorii Portrét, 2014). Projekt se primárně realizoval pro potřeby výstavy v městské galerii. Nicméně následné senzační ohlasy na sociálních sítích udělaly právě z doživotně odsouzených samostatný soubor. Postup byl stále stejný, širokoúhlý objektiv, ring flash a focení zblízka na přímo do obličeje. Ptala jsem se na komunikaci s portrétovanými muži.

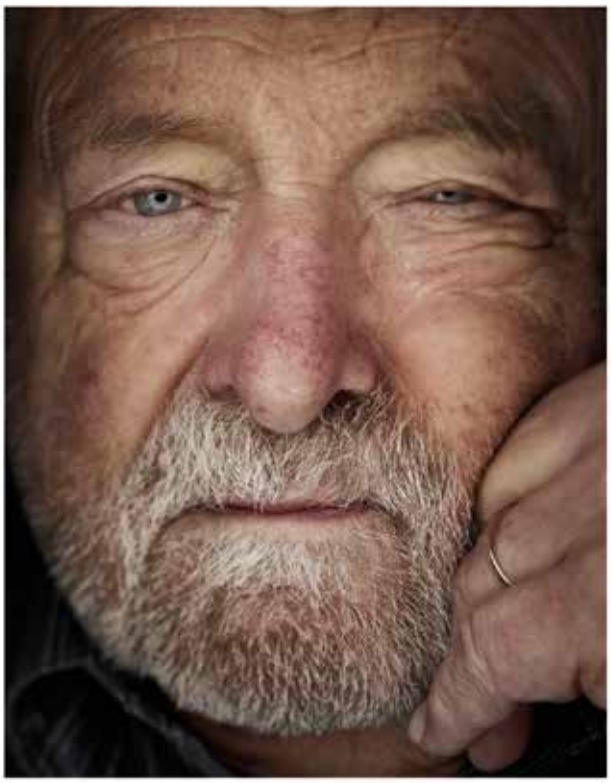

„Tomki Němec se mě tehdy ptal, jestli jsem jim podal ruku. První dobrá otázka v rámci tohohle tématu. Nepodal jsem jim ruku. Vlastně jsem se bál tý konfrontace. Znal jsem všechny jejich příběhy. Děsil jsem se, abych pak neřekl: ‚Těší mě', protože mě netěšilo. Je to taková hloupá floskule, která z tebe vylítne při podání ruky. V tu chvíli mi to nedošlo – to až později, když jsem viděl, co se tím spustilo – ale byl jsem vlastně jenom taková mrcha. Měl jsem pocit, že parazituju na jejich situaci. Nevěděl jsem to. Primárně jsem to dělal pro projekt v galerii Pavla Šmída."

Celý proces byl velmi svižný a profesně perfektně zvládnutý. Patnáct dozorců kmitalo kolem, starali se o hladký průběh. Jeden svítil ruční svítilnou, aby bylo vidět na nastavení přístroje. Radek s vězni hovořil jen stručně. Byl to obchod, všichni podepsali regulérní smlouvu, kterou dali dohromady vězenští právníci. Tradiční komerční focení. Jedenáct modelů dostalo jako poděkování obálky, známky a vytištěný portrét.

V pátek byly fotky přidány na sociální sítě. Do neděle byl soubor sdílený 1100krát. V pondělí se rozdrnčel telefon, volali ze všech redakcí a chtěli soubor okamžitě koupit. Byla to senzace. Radkovi v tu chvíli začala ta pozornost vadit. Nabyl dojmu, že parazituje na neštěstí jiných lidí. Lidé prahnou po senzaci a možná je víc zajímal příběh, který stál za každou fotografií, než umělecká hodnota a portréty jako takové. Fotoreportér by si měl být vědom toho, že má zodpovědnost za to, co fotí a jak se jeho fotografie využívají. Měl by být citlivý k možným účinkům své práce na lidi a společnost jako celek. Etický kodex pro fotožurnalisty zahrnuje zásady chování, které mají zajistit, že práce fotografů a novinářů bude v souladu s obecnými etickými standardy a normami. Jedním z klíčových aspektů je respektování soukromí. Myslím si, že v mediálním kontextu bychom si měli být především vědomi svého vlivu na formování veřejného mínění a jednat s ohledem na zájmy všech zúčastněných.

Vrazi vyšli v jediném periodiku. Soubor nakonec získal Robert Čásenský pro reportážně-investigativní magazín Reportér. Tím to pro Radka skončilo, nevyhovoval mu směr, kterým se to rozjelo. Doživotně odsouzené ze sociálních sítí smazal a už se k nim nikdy nechtěl vracet.

Z MF DNES DO MĚSTSKÉ GALERIE

Projekt Podoby vystavila Galerie města Pardubic (v roce 2014) za laskavého dohledu Pavla Šmída. Diptychy portrétů nebyly opatřeny popisky, takže diváci museli hádat, kdo je na fotografiích. Ty byly přiřazeny do dvojic na základě určité podobnosti, ačkoli portrétovaní lidé nebyli příbuzní. Ta hravost přilákala pozornost diváků, vytvořila napětí a zvýšila zájem o vystavená díla.

Zajímavý sociální experiment, kde portrétované osoby byly z různých sociálních skupin – od prezidenta a premiéra až po umělce, „obyčejné lidi z ulice" a doživotně odsouzené vrahy – měl zajímavým a nápaditým způsobem připomenout a reflektovat naši společnost. To, jak obvykle dáme na první dojem a soudíme lidi podle toho, jak vypadají.

Výstava měla obrovskou návštěvnost. Studenti základních i středních škol si přicházeli díla prohlédnout a bavili se hádáním, kdo je na fotografiích. I běžní diváci byli fascinováni nápadem i prezentací. Během hádání často docházelo až k úleku při zjištění o koho se ve skutečnosti jedná. Umění může být velmi silným nástrojem k otevření očí a povzbuzením k zamyšlení nad naším světem a jednáním. Je opravdu klíčové věnovat patřičnou pozornost fotografické reportáži, protože ta by měla zachycovat různé aspekty našeho života, ať už prostřednictvím aktuálních zpravodajských reportáží či uměleckých fotografií, které mohou buď informovat nebo působit na emoce diváků. Fotoreportáž patří mezi nejdůležitější obory, které ovlivňují úsudek veřejnosti. ■

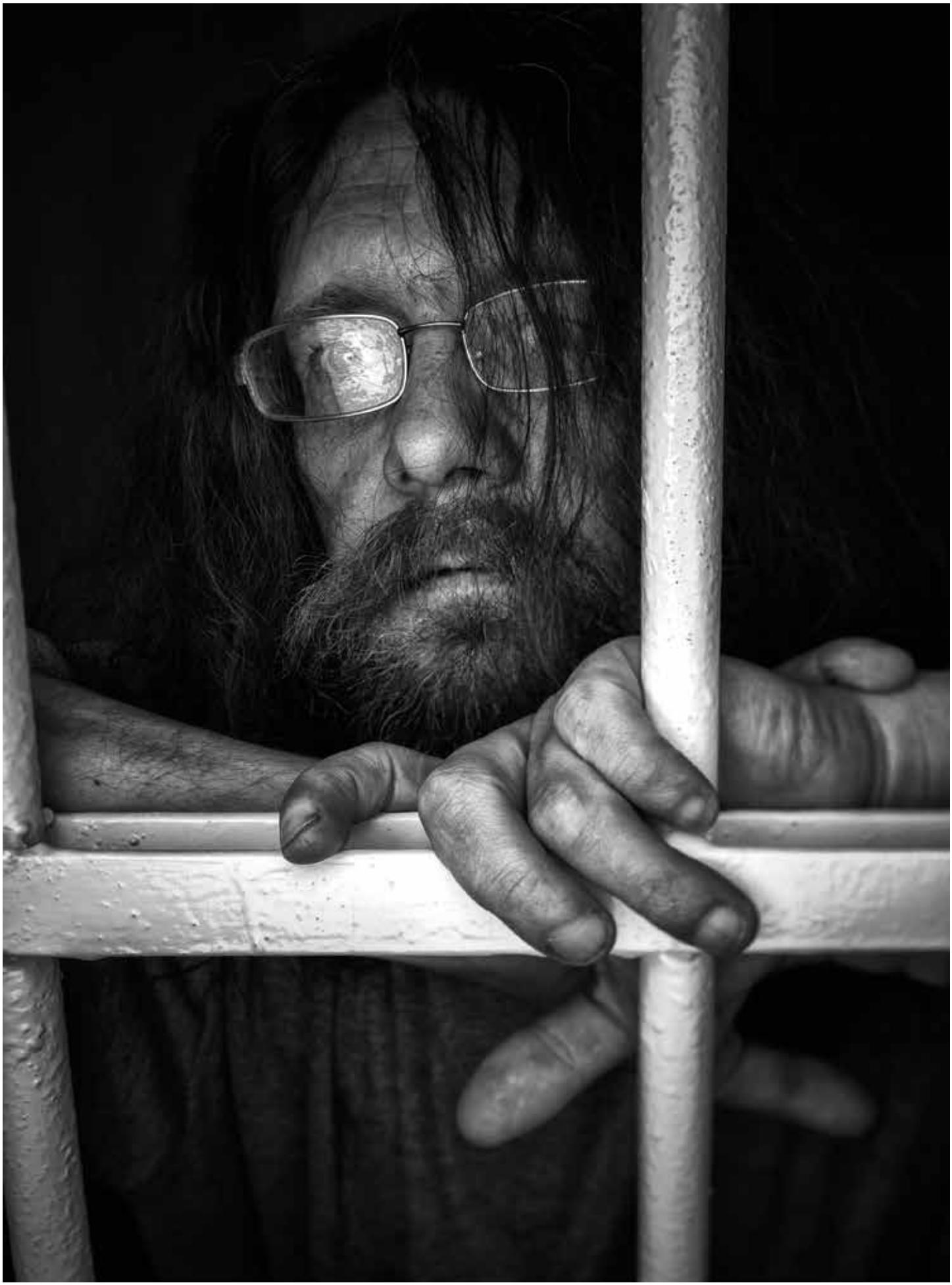

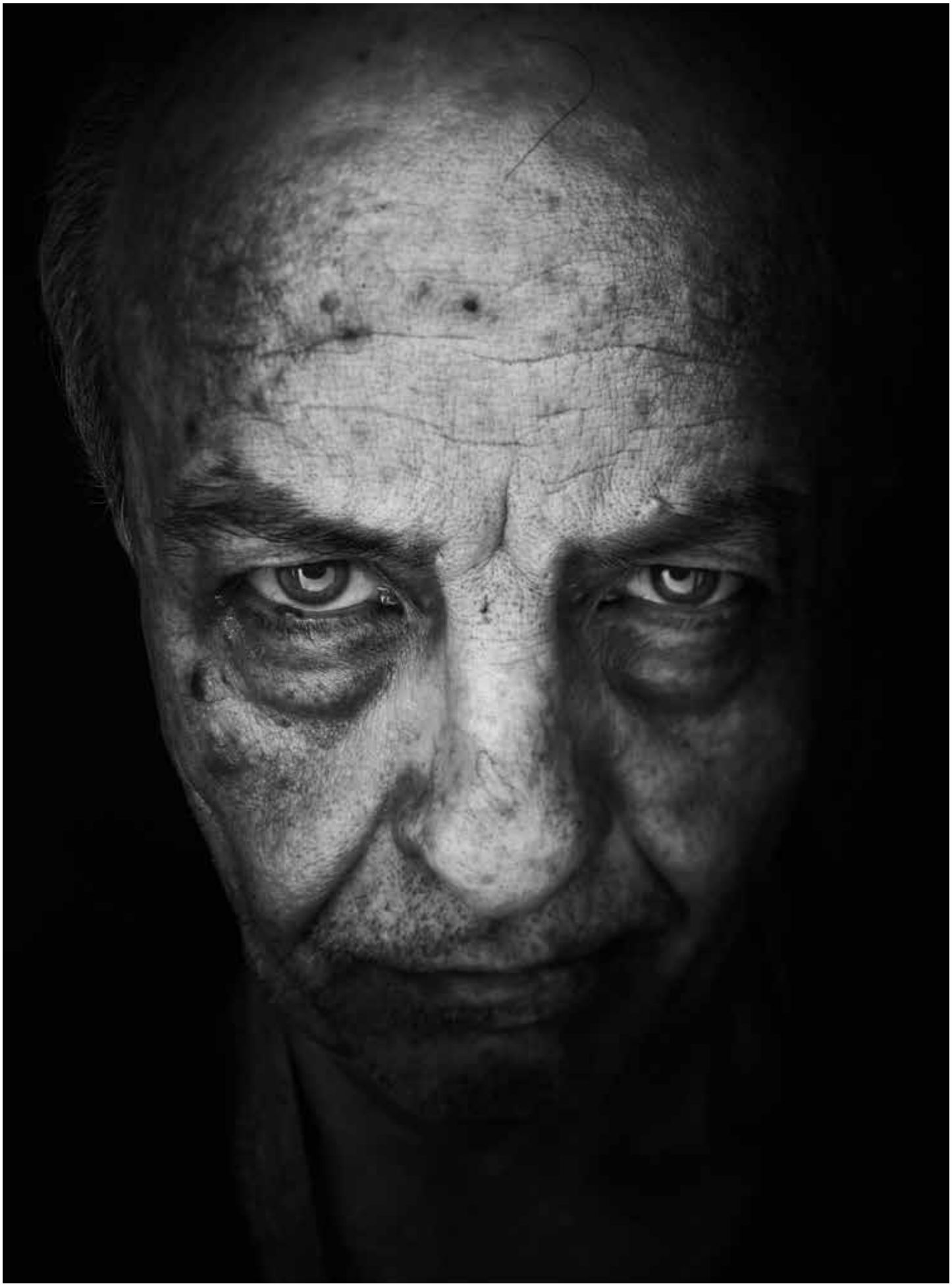

TIME MAGAZINE / OTUŽILCI

Time Magazine je americký týdeník, který patří mezi nejvýznamnější zdroje zpravodajství a analýz na světě. Od svého založení v roce 1923 se zaměřuje na témata jako politika, ekonomie, věda, kultura, zdraví a umění. Vždy byl synonymem pro kvalitní novinářskou práci a investigativní reportáž. Stále zůstává významným hráčem v mediálním světě a přináší zprávy, které jsou důležité pro pochopení světového dění.

Otištění fotografií v magazínu Time je pro Radka Kalhouse velkým milníkem, především v tom, že díky tomu dostal jakousi pomyslnou pečeť kvalitního a ověřeného fotožurnalisty. Najednou ho začali lidé poznávat a v redakci nikdo nezpochybňoval jeho výběr fotografií a témat.

V začátku focení se řídil rutinní praxí, jelikož se tématu otužilců věnoval třikrát za rok a v pardubických novinách to byl tradiční únorový článek. Z původní bežné praxe a vlastně bezmyšlenkového zpracování tématu pro krajské zpravodajství se rozhodl udělat něco víc. Věděl, že komických fotek zarudlých otužilců procházejících se ve vytahaných plavkách centrem města už bylo zveřejněno dost. Konec konců právě přišla doba, kdy se k focení přidávali amatérští fotografové a nebylo tak jednoduché dodržet základní kompoziční pravidla. Tedy vyčistit a srovnat obraz. Na většině snímků v pozadí rušili lidé s fotoaparáty nebo chytrými telefony. Začal tedy pracovat s blesky a silnou podexpozicí. Tím získal čisté pozadí. Osoby, které v souboru nechtěl mít, jednoduše zahalil do tmy. Tento postup byl vynikajícím nástrojem pro přenos syrových emocí a extrémní povahy otužilců. Pochopil, že se dostal mezi

komunitu výjimečných lidí, kteří ho přijali mezi sebe. Jednou týdně se sešli v maringotce u Labe, kde si zatopili v malých kamnech a sdíleli své příběhy, starali se jeden o druhého. To mu imponovalo. Došlo mu, že by je těmi fotkami neměl zesměšňovat, ale že by do nich naopak rád dostal vitalitu a kondici, ve které otužilci byli. Úplně otočil svůj pohled a zjistil, že mu jen to krátké focení nestačí. Začal tedy skupinu doprovázet i na další akce po celé České republice. Jeden večer se rozhodl publikovat vzniklé fotografie na Instagramu, kde získaly pozornost Kiry Pollack, obrazové šéfredaktorky časopisu Time. Napsala Radkovi e-mail s dotazem, zda by nechtěl publikovat soubor v on-line vydání magazínu. Tím to ale neskončilo. Kira se mu znovu ozvala o rok později s nabídkou prostoru pro rozsáhlou fotoesej do tištěné verze magazínu, téma otužilců se jí hodilo k plánovanému tématu lepšího života: jak žít lépe a zdravěji.

Na začátku roku 2018 byla blátivá zima. Poměrně vysoké teploty a deštivo. Ve chvíli, kdy se k Radkovi dostala prosba o další dávku fotografií, začalo mrznout a sněžit. Takové znamení. Znovu se spojil s komunitou a během 14 dní vznikl perfektní soubor, ve kterém nic nechybělo. Otužilci v závějích, vysekaný prostor na koupel v ledu. Entuziasmus a místy až excesivní výrazy umocněné dvěma blesky. Zarudlé tváře, živočišnost a temperament členů téhle komunity, to všechno je součástí jedné neskutečné obrazové přílohy, která vyšla v nákladu 1 900 000 kusů. Najednou byl Radek Kalhous po celém světě, nejen v trafice v Pardubicích, Kolíně a Pečkách, ale i v Berlíně, Riu nebo v Hongkongu. Časopis se na stáncích a trafikách objevil akorát v době Radkovy výstavy s Davidem Gaberlem ve Varšavě.

> ***„Mám v té své cestě taková zvláštní okna, kdy se mi zdá, že je to všechno sen.“***

„Mám v té své cestě taková zvláštní okna, kdy se mi zdá, že je to všechno sen. A pak mi přišlo, že to není sen. Že jen tý fotce obětuju všechno a ona mi to vrací. Tu fotku miluješ, dáváš jí svoje srdce a takhle to stačí.“

KRAJÁNEK Z PARDUBIC

Zmiňovala jsem jakýsi kredit a pečeť kvalitního fotografa. Tady je ten okamžik. Žádný no name a jeden z mnoha. Všechna ta vítězství v Czech Press Photo a fotoesej v magazínu Time Radka opravdu posunuly. Za prvních dvacet let prý fotil tak „na nic“, že se dochovala pouze jediná fotka. Najednou ho ale lidi poznávali. Kolegové z oboru. Třeba když si šel koupit náhradní baterku k foťáku. Takový perfektní razící štít. Potvrdilo se to i v redakci, když se rozdělovaly nové fotoaparáty – Radek byl mezi prvními, ke kterému se dostaly. Vedení si uvědomovalo jeho přidanou hodnotu v podobě kvalitního obrazového materiálu, který lákal na webové stránky novin spoustu nových návštěvníků. Radkovi se povedlo povznést reportáž na výtvarné sdělení, které je originální a získal tak plné uznání za své kreativní vyjádření.

„Ať je však bouřlivo, nebo naopak jasno, obojí nám může dát představu o jeho touze fotografovat, ‚ponořit se do srdce obrazu‘.“ (Magni, 2019, s. 111) ■

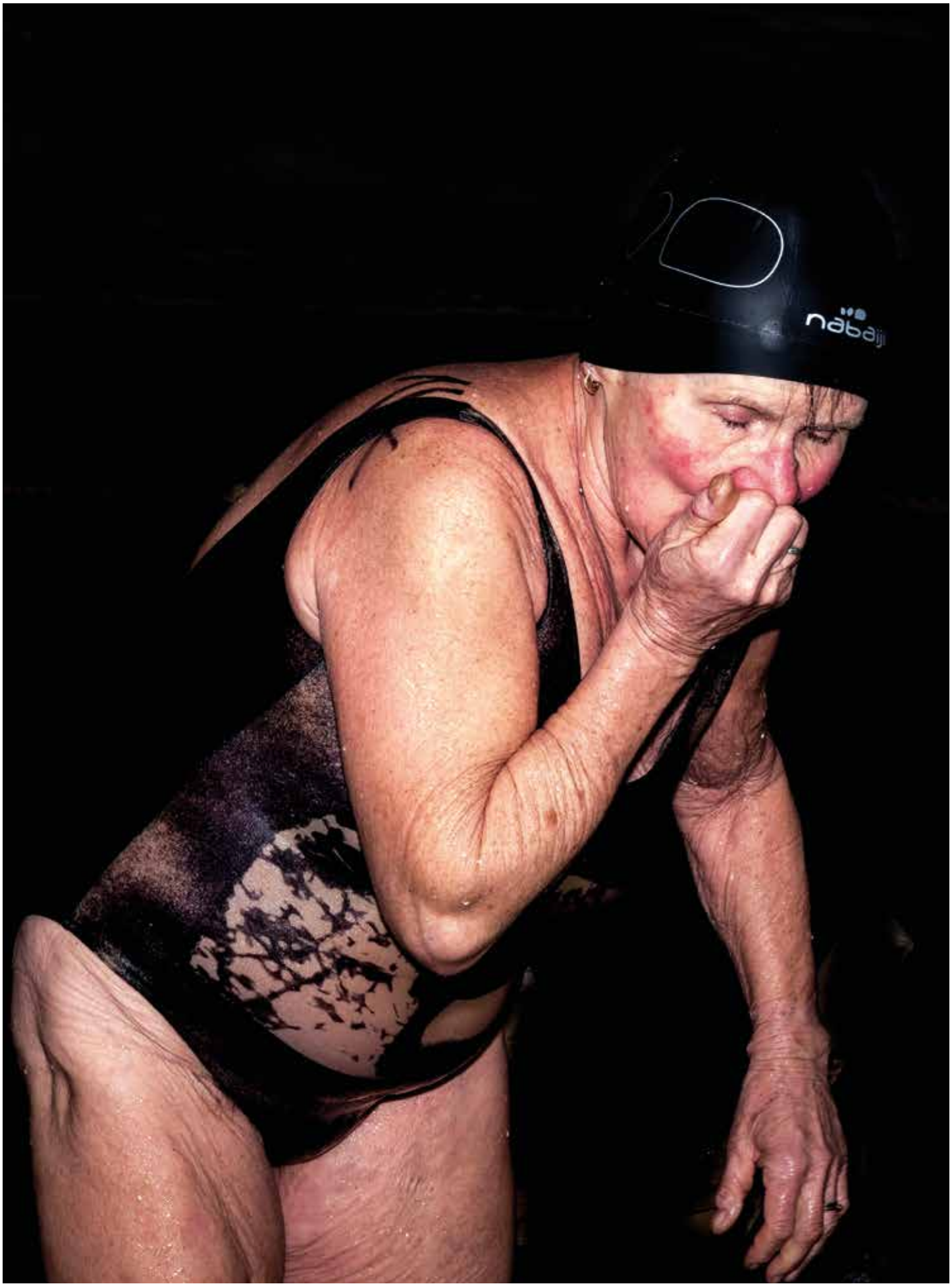
nabaiji

MĚSTO CHRUDIM / HOSPIC

Rok 2017 byl složitý a náročný i v osobním životě. V té době finalizovalo město Chrudim brožuru s fotografiemi, které vznikaly tři roky. Knihu uzavírala právě fotografie z nově postaveného hospicu spadajícího pod evangelickou církev. Celá publikace vycházela jako pomyslná časová osa města. Soudobá kronika. Finální obraz ale odstartoval myšlenku vydání knihy o paliativní péči, ke které měl Radek dodat obrazovou část. Začal tedy do zařízení docházet a intenzivně přemýšlel o tom, jak to udělá. Zkušený fotograf velice dobře ví, že je velmi snadné se takzvaně svézt po silném tématu.

Soubor Hospic je pro mě asi nejvíc kontroverzní téma, na které nahlížím z hlediska etického kodexu. Možná proto také nevyšla plánovaná kniha o paliativní péči. Ze své zkušenosti vím, že dokumentovat silná témata, která se týkají vážně nemocných či postižených lidí, není ani trochu snadné. Fotografování v hospicu je velmi citlivou záležitostí. Je důležité najít rovnováhu mezi zobrazováním lidského utrpení a respektem k pacientům a jejich rodinám. Snaha zachytit přirozenost okamžiku, který pacienti prožívají na konci svého života, může mít dvě roviny. První, která podpoří povědomí o důležitosti paliativní péče u široké veřejnosti, a druhá, ta více sporná, kdy musíme vzít v potaz respekt k pacientům a k bolesti nejbližších.

Samotné téma umírání je pro nás zajímavé i z hlediska historie a kultury. Už po staletí se mu snažíme porozumět. I to je důvodem, proč naše touha po dalších informacích zastiňuje náš úsudek o kvalitě.

> ***Soubor Hospic je pro mě asi nejvíc kontroverzní téma, na které nahlížím z hlediska etického kodexu.***

Dohromady projekt zabral čtyři roky. Pravidelné návštěvy jednou týdně byly přerušené kratšími či delšími přestávkami. Největší trvala půl roku a odrážela potřebu nadechnout se, získat trochu odstupu a vlastně dostat samotnou představu, jak celou práci pojmout.

Na první pohled velmi klidné až sterilní prostředí bylo výzvou a přímo rezonovalo silou konečné životní fáze. Celou škálou stavů, kterými v tomto období člověk běžně prochází. Spousta vzdoru i finálního smíření. To se stalo leitmotivem celé práce.

Odstranění patosu pomohlo i samotné barevné ladění výsledných fotografií. Světlý a barevný motiv vytvářející jistou svěží lifestylovou atmosféru. Tedy až absurdní kombinace s prostředím hospicu. Byla to ale nutnost. Na každém kroku Radek vnímal nebezpečí příliš silného tématu. De facto obdobu souboru vrahů. Že se lidé více ponoří do samotné blízkosti smrti než do obrazového materiálu.

V průběhu let se vystřídalo mnoho akcí v podobě animoterapií, mší, kulturních počinů a opékání buřtů ve velkém krbu ve vstupní hale ústavu. Vzniklo velké množství materiálu. Ve finále z nich ale Radek vybral jen zhruba dvacet záběrů, protože už nevěděl, kam se dál ubírat. Nemožnost nalézt nit, která by celý soubor nestrhla do hávu smutku a beznaděje, nakonec vedla k vyšumění celého projektu. Kniha nevznikla. Pro Radka Kalhouse byla ale ve výsledku mnohem důležitější zkušenost náhledu na blízkost konce životní cesty. Vědomí, že čím silnější téma, tím více je nutné zamýšlet se nad jeho výstupem, nad jeho použitím a sdělením, které v sobě obsahuje a které si z něj lidé odnesou. ▪

Klára Krátká

PROBLÉMY DNEŠNÍ DOBY / LOVCI DUCHŮ

V roce 2015 získal Radek 2. místo v soutěži Czech Press Photo se sérií fotografií uhelných elektráren. Do kategorie Příroda a životní prostředí přihlásil soubor, který zachycuje popílkoviště českých a německých uhelných elektráren. Rezonuje v něm silné ekologické téma a především to, co se skrývá za působivými obrazy. Využívá zvláštního světla a rozmanitých úhlů a díky tomu se mu daří přenést na diváka zároveň pocit poetické krásy i upozornit na devastaci životního prostředí. Pokud bychom neznali pozadí vzniku této kolekce, mohly by být snímky ilustrací melancholické sbírky básní. Osobitý diskurz krásy v čemkoliv, co může být vnímáno jako nepříjemné a škodlivé. Blízká je i další série, za kterou získal Radek čestné uznání. Cyklus Divočina představuje soubor podivných loveckých zátiší, která bezděky odhalují pravý vztah lovců k přírodě. Dokument byl inspirován dvěma snímky trofejí, které Radek Kalhous viděl a rozhodl se zachytit podobné bizarní kompozice.

Soubor Lovci duchů (Czech Press Photo, finálová nominace Problémy dnešní doby, 2016) vznikal v počátcích jako memento. Dokument vypráví o posedlosti, nebo lépe řečeno o nadužívání digitálních technologií dětmi, které se uzavírají skrze chytré telefony do svých vlastních světů. Do míst, kam starší generace nemá možnost vstoupit. Radek Kalhous začal prostřednictvím svého staršího syna dokumentovat zvláštní meziprostor. Pro některé z nás naprosto nepochopitelný. Nazval ho světem Lovců duchů.

Práci na dlouhodobém projektu dost často spustí jen jeden obraz, jedna taková fotka může být klíčem k odemknutí dveří do jiného světa. V začátku máme nějakou vizi a představu o obrazové zprávě, kterou chceme ostatním předat. Nakonec se ale naučíme něco nového my sami.

Na první pohled se možná zdá, že je každý sám ve svém světě, ale opak je pravdou.

Situace, která celý fotografický cyklus odstartovala, nebyla nijak nevšední. Tři dětské tváře v temném pokoji osvícené pouze displeji telefonů. Na první pohled se možná zdá, že je každý sám ve svém světě, ale opak je pravdou. Jen komunikují vlastní řečí, která letí přes vzdálené servery jakýchsi Minecraft multiplayer her. V otevřeném světě s neomezenou svobodou pohybu a činnosti. Původní myšlenkou bylo zachytit jistou bizarnost a zvrhlost zmíněného způsobu komunikace. To, že ačkoliv jsou spolu v jedné místnosti, nehovoří spolu přímo, ale pomocí postaviček na displeji chytrého zařízení. Na první dojem se může zdát, že se jedná o obžalobu současného dětství a způsobu, jakým nastupující generace v současné době žije. O intimní dokument mapující realitu takovou, jaká je, který se částečně snaží ukázat možný dopad moderních technologií na dětskou psychiku a chování. Zpočátku to byl soubor kritický a Radek bral celou situaci nelibě, o to víc, že se jednalo o jeho syny. Dokument mu ale pomohl pochopit, že u každé nově nastupující generace dochází k jisté transformaci. Že svět se mění a nezůstane stejný jako v dobách našeho dětství. Z téměř půl roku foceného projektu se tak můžeme dozvědět, že některé změny bychom měli akceptovat a pokusit se držet s našimi dětmi tempo. Měli bychom se smířit s proměnami světa kolem nás i přes to, že na nás z počátku mohou působit negativně. ■

Klára Krátká

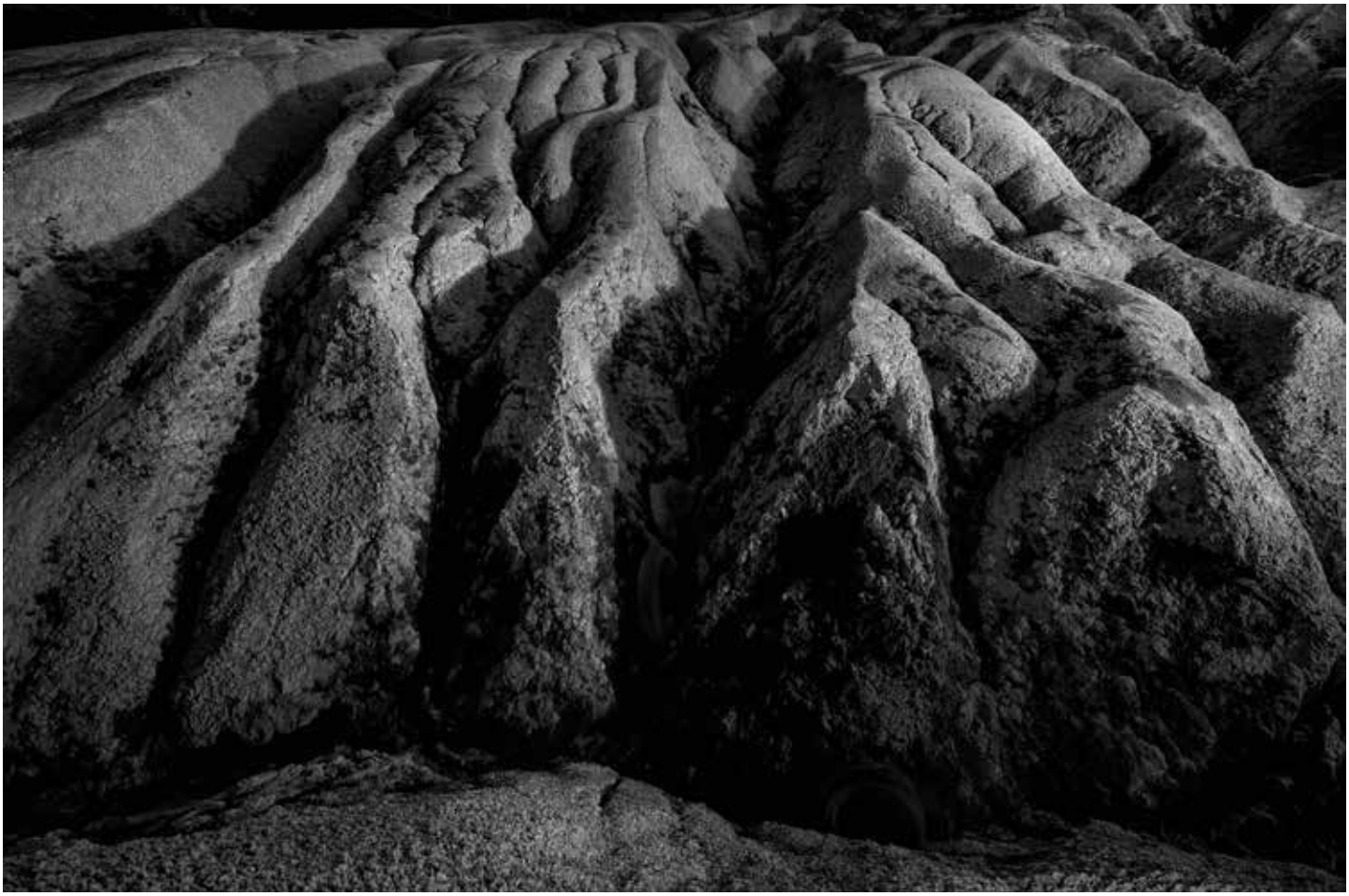

POSLEDNÍ SOUBOR / DIVOČINA A NUDA V ZOO

Poslední a klíčový soubor, Nuda v zoo (Czech Press Photo, finálová nominace Příroda a věda, 2016) nabízí unikátní pohled na atmosféru zoologické zahrady, kterou pravidelní návštěvníci nemusí mít to štěstí zažít. Radek navštěvoval různé české zoologické zahrady záměrně mimo sezónu, za špatného počasí, většinou jako jediný návštěvník. S jasným záměrem – aby zachytil melancholickou atmosféru, která se na něj snesla. Ačkoli fotografie zobrazují zvířata, základem zachycených emocí jsou pocity osamělosti a sklíčenosti, které Radek prožíval.

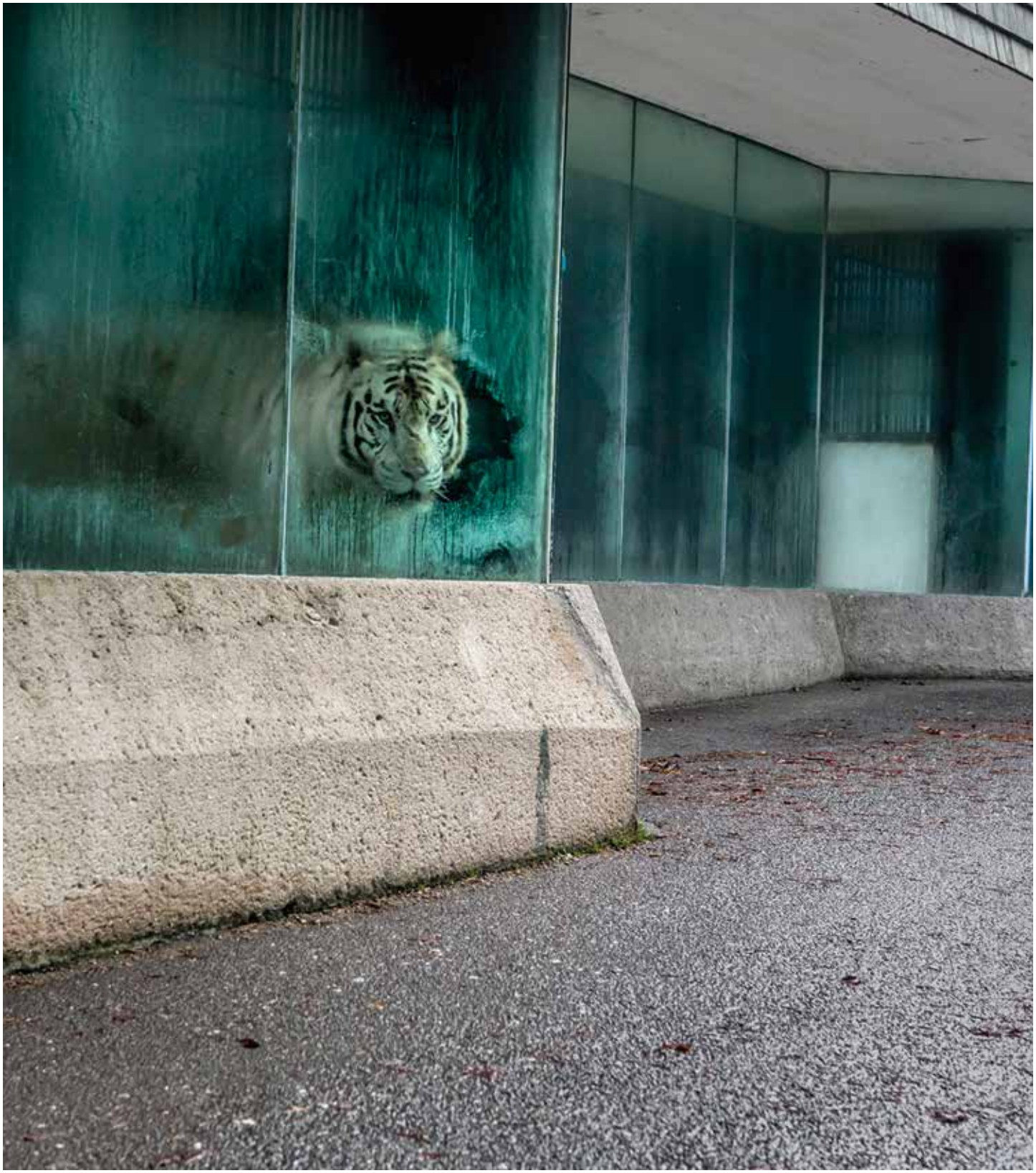

Zádumčivý dokument „Nuda v zoo“ je významným mezníkem v jeho kariéře. Byl to první cyklus, který kdy fotografoval bez lidí, což mu umožnilo zachytit a zaznamenat jeho vlastní reakci na zvířata. Fotografie se týkají toho, jak se cítil, spíše než toho, co viděl, a zvířata slouží jako média sebereflexe. Prostředníci, skrz které vede diskurz. Ilustrační doprovod momentálního stavu Radkovy mysli.

Oba cykly (zde se ještě trochu vrátím k souboru Divočina, ten je totiž myšlenkou velmi blízký sérii vzniklé v zoologických zahradách) nabízejí unikátní pohled na vztah mezi lidmi a přírodou, akcentují naše často nevhodné interakce. Skrze svůj objektiv Radek zve diváka aby hodnotil svůj vlastní vztah k přírodě a k zvířatům, která ji obývají. **„Celé to začalo na konci sezony v zoo, což je nějaký konec září, začátek října. Naše klasická poslední návštěva zoologické zahrady ve Dvoře Králové nad Labem. Model rodinného výletu, kdy zaplatíš vstupný, oběd, benzín a ten výlet tě vyjde ve výsledku třeba na tři tisíce. Jenže ty za tu cenu většinu odpoledne koukáš na deprimovaný vopice, prach a odpadky pod topením a najednou ti dojde, že je to smutný.“**[2]

Vnímám v souboru ironii oslovující jakousi mentální bariéru, která nás zadržuje a brání nám vystoupit z našeho pohodlného, ale omezeného života. Máme možnost svobodného rozhodování, ale mnozí z nás zůstávají uvězněni ve svých vlastních obavách a strachu. Cyklus Nuda v zoo představuje v Radkově fotožurnalistickém životě bezesporu nejvýznamnější kolekci fotografií a jistý konec jeho fotožurnalistické kariéry. Odstartovala totiž velkou změnu v uvažování o fotografii a jejím samotném sdělení. ■

2 Z rozhovoru 6. 10. 2022

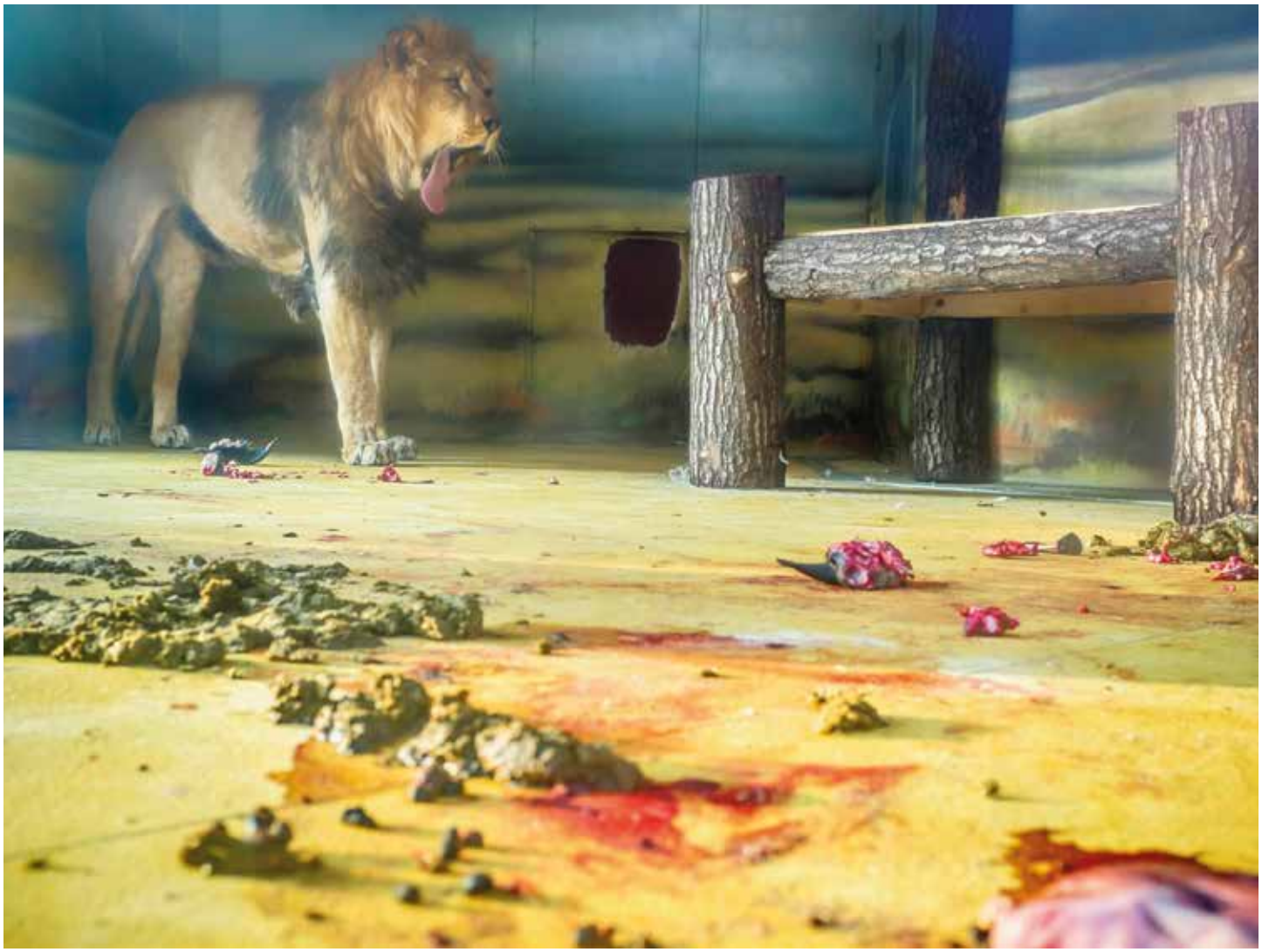

LÁSKA K NOVINÁM, BEZ NÍ BY TO NEŠLO

Mnozí z nás se s touto profesí setkávají jako s vysněným povoláním. Běhat s fotoaparátem a dokumentovat aktuální dění, být součástí důležitých událostí a stát se podstatným článkem řetězce předávání informací široké veřejnosti. Od svých čtrnácti let jsem snila o tom, že budu fotožurnalistkou. Lákala mě relativní volnost povolání ve spojení s láskou k fotografickému řemeslu. Možná to je také důvod, proč jsem si vybrala toto téma pro svoji práci. Mohla jsem se tak alespoň dotknout svého dětského snu. Radkovo první vítězství v Czech Press Photo v roce 2004 si pamatuji ještě coby studentka třetího ročníku střední školy.

Rozvíjení vizuální inteligence je důležitým aspektem pro každého, kdo se snaží stát se úspěšným fotografem. Bez hledání a analýzy fotografických vzorů a také neustálého tréninku by žádný z významných fotografů nedosáhl takového stupně mistrovství, které uznáváme.

Radek Kalhous, stejně jako většina kolegů z oboru, si musel projít počátečními neúspěchy. Avšak díky pracovnímu nasazení pro Mafru a lidem, kteří ho motivovali, se postupně zdokonalil a nabyl mnoha cenných zkušeností.

Radek se dokázal naladit na jemné detaily, které z obyčejného fotografa činí umělce. Jeho vášeň a odhodlání k neustálému zlepšování se projevily také v jeho fotografiích, které jsou plné emocí. Dokonale zachytit nějaký okamžik není pouze o technických znalostech a dovednostech, ale také o schopnosti vnímat a přenášet pocity a myšlenky prostřednictvím obrazů. Radek dokázal rozvinout tuto dovednost díky svému nadšení, tvrdé práci a neustálému hledání inspirace. Své vize a hnutí mysli dokázal přenést do svých fotografií a tím vytvořit nezapomenutelné obrazy, které doplňovaly reportáže několika významných deníků i magazínů a ovlivňoval vizuální vkus diváků po dvě dekády.

Pro Radka byla práce fotožurnalisty vždy prací snů. Po mnoha letech spolupráce s krajskou redakcí společnosti MAFRA se rozhodl své působení v novinách ukončit. Tento krok byl součástí větších změn, které postihly vlastně celou českou mediální scénu a rekapitulovaly postavení fotožurnalismu v různých etapách vývoje. Radek se vždy vyznačoval svým pochopením pro fotografii a nekonvenčním uplatňováním, které přesahovalo obecně uplatňované standardy. Nicméně v důsledku ztráty důvěry v MF Dnes se rozhodl změnit svůj život a využít příležitost, která mu nabízela možnost vyučovat fotografii na přeloučském Gymnáziu a grafické střední odborné škole. Tento krok mu poskytl novou výzvu a možnost posouvat se dál, což mu dodalo velkou dávku sebevědomí a ukázalo, že lze dělat zásadní životní rozhodnutí a nepobývat jen na jednom místě. Radek tedy po 21 letech ukončil kariéru novinářského fotografa a svou spolupráci s novinami. ▪

ZÁVĚR

„Dvacet jedna let práce v novinách pro mě bylo zásadní. První polovina byla jako sen. To jsem byl čistokrevný fotožurnalista a na obrazovou kvalitu se kladl velký důraz. Závodili jsme mezi sebou, kdo se objeví na titulu a pracovali naplno s nezdolnou energií. Vymýšlel jsem zajímavé fotky, vstával časně ráno kvůli světlu a domů se vracel za tmy. Žil jsem fotkou, byl jsem fotkou. Na nic jiného nebyl prostor. Objevoval jsem sám sebe, až jsem zjistil, že v rámci ‚reprodukce' reality se o sobě už víc nedozvím. To byla doba, kdy jsem začal pracovat na souborech z hospicu nebo zoo. Těžko říct, kudy bych šel, kdybych neprošel touhle etapou. Už je to pryč, nicméně ty euforické stavy, kdy se mi povedla ‚ta pravá' fotka, cítím dodnes."[3]

V roce 2000 vlastně pochopil, jakým způsobem fotoaparát funguje a jak jej nastavit, aby dostal výsledek, který potřebuje. Rok 2004 byl dalším milníkem, kdy se Radkovi potvrdilo, že jde správným směrem, když získal svou první medaili v soutěži Czech Press Photo.

Skutečně vynikající fotograf se nevyznačuje pouze schopností pořizovat fotografie mimořádné kvality, ale také schopností neustále sdělovat svou vizuální představu a definovat svůj přístup k realitě prostřednictvím svých děl.

To se Radkovi začalo zřetelněji dařit od roku 2012. Tehdy si dle mého názoru ujasnil a ustálil svůj výrazný autorský rukopis. Takový přelom v samotném stylu jeho práce a naléhavá hledání autentického uměleckého vyjádření by měly tvořit důležitý epilog mého výzkumu. Ve většině našich rozhovorů zmiňuje syrovost souborů i solitérních fotografií. Syrové umění neboli art brut je definováno také jako tvorba mediumní, díla jsou vytvářena v jakémsi transu. Radek Kalhous sám často hovoří o vnitřním tetelení během fotografování ve chvílích, kdy vnímá ten správný okamžik. To, že obraz, který vidí svým vnitřním zrakem, je schopen přesně reprodukovat divákovi včetně emocí – negativních i pozitivních –, které v tu danou chvíli cítí. Mluví o fotografování jako o svém jediném autorském jazyku. Ten se stále rozvíjí a on jakoby měl s volnou tvorbou pestřejší slovní zásobu. Na tu bych ráda navázala ve své magisterské práci, kde bych ráda otevřela téma inspirace. V posledních měsících jsem svědkem toho, jak Radkovy snímky inspirují nastupující generaci fotografů, proto bych také ráda touto prací přispěla k pochopení jeho významného místa v oblasti novinářské fotografie.

Jeho aktuální působení ve školství sama vnímám jako alegorii toho, jak se postupně proměnila samotná fotožurnalistická profese. Na začátku mnou mapovaných dvaceti jedna let byla tato práce výjimečná a otevřená pro skutečně nadané lidi. Ti museli vnímat svět prostřednictvím objektivu a museli být velmi rychle schopni reagovat na aktuální dění, aby je na stránkách novin a časopisů v dalším vydání zprostředkovali čtenáři. Rozmach digitální techniky, jak jsem v samotné práci předestřela, pak znamenal výraznou proměnu a změnu směřování. Od vyvolených individualistů se reportážní fotografie začala přesouvat k mase s digitálním fotoaparátem či chytrým telefonem v ruce. Což ve svém výsledku znamená ztrátu jedinečnosti fotoreportéra, jeho výsadního postavení a vlastně jeho možnosti obživy. Již nemůže celou svou duši a um věnovat tištěným či digitálním médiím, je nucen se rozprostřít do více oborů. Tím fotografie jakožto žurnalistická profese pozbývá svého místa na poli samostatných zaměstnání a stává se spíše doplňkovou činností lidí, kteří svůj hlavní čas věnují jiným oblastem obživy. ■

3 Z rozhovoru 23. 3. 2023

GALERIE MĚSTA PARDUBIC
PERNŠTÝNSKÉ NÁM. 5, PARDUBICE-ZÁMEK
ÚTERÝ–NEDĚLE 10–18 HODIN
WWW.GMPARDUBICE.CZ

GALERIE MĚSTA PARDUBIC

Pardubice

PODOBY / FOTOGRAFIE RADEK KALHOUS

VERNISÁŽ 24. 6. V 17 HODIN
PROMLUVÍ MGR. PAVEL ŠMÍD, KURÁTOR VÝSTAVY
A MGR. MARTINA VÍTKOVÁ, HISTORIČKA UMĚNÍ

VÝSTAVA POTRVÁ DO 31. 8. 2014

KULTURNÍ CENTRUM PARDUBICE / NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV, Ú.O.P. PARDUBICE / ČESKÝ ROZHLAS

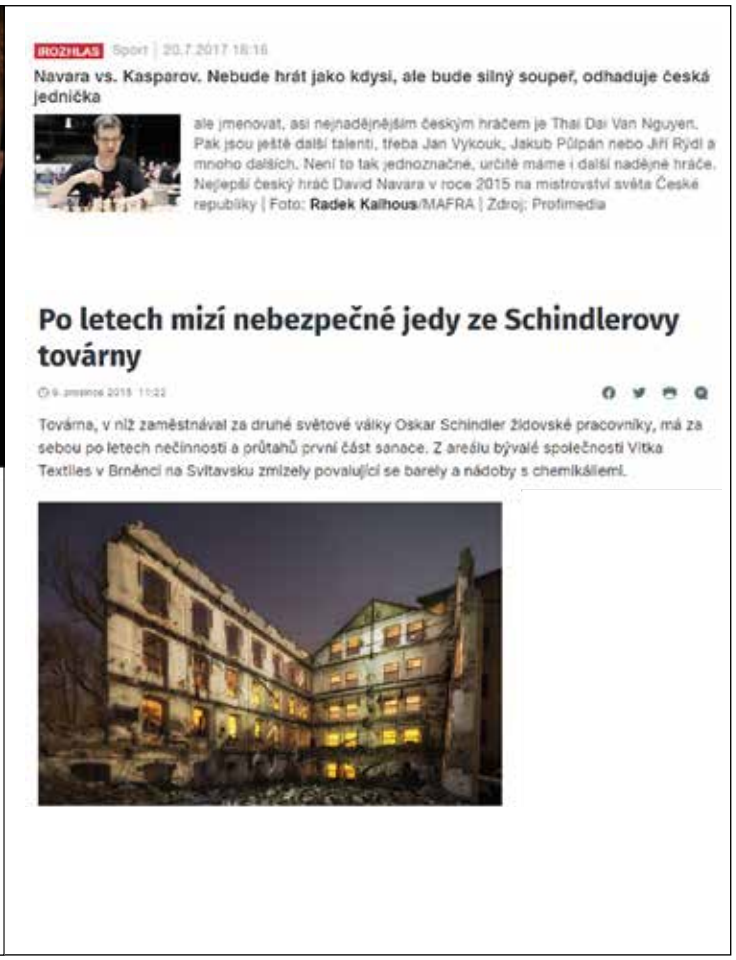

IROZHLAS Sport | 20.7.2017 18:16

Navara vs. Kasparov. Nebude hrát jako kdysi, ale bude silný soupeř, odhaduje česká jednička

ale jmenovat, asi nejnadějnějším českým hráčem je Thai Dai Van Nguyen. Pak jsou ještě další talenti, třeba Jan Vykouk, Jakub Půlpán nebo Jiří Rýdl a mnoho dalších. Není to tak jednoznačné, určitě máme i další nadějné hráče. Nejlepší český hráč David Navara v roce 2015 na mistrovství světa České republiky | Foto: **Radek Kalhous**/MAFRA | Zdroj: Profimedia

Po letech mizí nebezpečné jedy ze Schindlerovy továrny

9. prosince 2015 11:22

Továrna, v níž zaměstnával za druhé světové války Oskar Schindler židovské pracovníky, má za sebou po letech nečinnosti a průtahů první část sanace. Z areálu bývalé společnosti Vitka Textiles v Brněnci na Svitavsku zmizely povalující se barely a nádoby s chemikáliemi.

Galeria
FOTO-GEN
RADEK KALHOUS "WINTER SWIMMERS"
DAVID GABERLE "METROPOLIGHT"
15.02-09.03.18

VÝSTAVY

2006	Galerie U Kotýnků, Přelouč, Česko
2008	Univerzita Lublin, Polsko
2010	Galerie Újezd, Praha, Česko
2010	Galerie FONS, Pardubice, Česko
2010	Resselovo náměstí, Chrudim, Česko
2013	Museo La Pasión, Valladolid, Španělsko
2013	Galerie Art, Chrudim, Česko
2013	Palazzo Vernazza Castromediano, Lecce, Itálie
2013	Maitec Gallery, Arad, Rumunsko
2013	Galeria Sztuki Aktualnej, Wrocław, Polsko
2014	Muzeum barokních soch, Chrudim, Česko
2014	Galerie města Pardubic, Pardubice, Česko
2015	Východočeská galerie, Dům U Jonáše, Pardubice, Česko
2016	Galerie Art, Chrudim, Česko
2017	Czech Photo Centre, Praha, Česko
2018	Galerie FONS, Pardubice, Česko
2018	Galeria FOTO-GEN, Wrocław, Polsko
2018	Blatenský fotofestival, Česko
2019	Klub 29, Pardubice, Česko
2019	Galerie Mánes, Praha, Česko
2021	Open Air Gallery Parkán, Pardubice, Česko
2021	Galerie Mázhaus, Pardubice, Česko
2022	Open Air Gallery Parkán, Pardubice, Česko

OCENĚNÍ

Portrét pistolníka, Czech Press Photo 2004 – 1. místo Portrét

Dostihy, Czech Press Photo 2010 – 2. místo Sport

Portréty a Dostihy, Sony World Photography Awards 2011 – finálové nominace v kategoriích Art/Culture a Sport

Kickboxeři, Czech Press Photo 2013 – Nikon Sport Award

Vrazi, Czech Press Photo 2014 – 2. místo Portrét

Portréty umělců, Czech Press Photo 2014 – čestné uznání Umění a zábava

Uhelné elektrárny, Czech Press Photo 2015 – 2. místo Příroda a životní prostředí

Divočina, Czech Press Photo 2015 – čestné uznání Příroda a životní prostředí

Lovci duchů, Czech Press Photo 2016 – finálová nominace Problémy současné doby

ZOO, Czech Press Photo 2016 – finálová nominace Příroda a věda

UŽITÁ LITERATURA

HASSAN, Vít. Fotograf Roman Vondrouš: „Fotoreportáž má jasná pravidla!“, iDnes.cz / Blog [online]. Copyright © 2022. [cit. 30.06.2023]. Dostupné z: https://hassan.blog.idnes.cz/blog.aspx?c=773704

KALHOUS, Radek, ŠMÍD, Pavel. Chrudim. Pardubice: Theo, 2010. ISBN 978-80-904009-5-5.

LÁBOVÁ, Alena. Česká novinářská fotografie 1945 – 1989. Praha: Karolinum, 2019. ISBN 978-80-246-3713-6.

LÁBOVÁ, Alena, LÁB, Filip. Soumrak fotožurnalismu? Manipulace fotografií v digitální éře. Praha: Karolinum, 2009. ISBN 978-80-246-1647-9.

MAGNI, Laura. Za objektivem. Praha: Dobrovský, 2019. ISBN 978-80-7585526-8.

MRÁZKOVÁ, Daniela. Příběh fotografie. Praha: Mladá fronta, 1985. ISBN 23-033-85.

OSVALDOVÁ, Barbora, HALADA, Jan. Praktická encyklopedie žurnalistiky. Praha: Libri, 2007. ISBN 978-80-7277-266-7.

POSPĚCH, Tomáš, FIŠEROVÁ, Lucia L. Role fotografie. Rozhovory o různé fotografii. Praha: Positif, 2019. ISBN 978-80-87407-27-1.

RITCHIN, Fred. Snímání rámu: fotožurnalismus, občan, dokument. Praha: Karolinum, 2019. ISBN 978-80-246-3989-5.

TACHECÍ, Babrora. Většina fotek je dnes selfie, ale díky tomu aspoň žijí, když fotožurnalismus umírá, říká Jan Šibík, Český rozhlas, Osobnost Plus [online]. Copyright © 2020. [cit. 30.06.2023]. Dostupné z: https://plus.rozhlas.cz/vetsina-fotek-je-dnes-selfie-ale-diky-tomu-aspon-ziji-kdyz-fotozurnalismus-umira-8277774

WARBURTON, Nigel. Ethical photojournalism in the age of the electronic darkroom. In: KIERAN, Matthew. Media Ethics. New York: Routledge, 1998. ISBN 978-0-415-16838-0.

JMENNÝ REJSTŘÍK

Capa, Robert **13**
Časenský, Robert **31**
Dezsö, Tamas **19**
Gaberle, David **38**
Hassan, Vít **17**
Chuchma, Josef **23**
Jelínek, Luboš **19**
Klein, William **23**
Kolář, Viktor **13, 14**
Lábová, Alena **17**
Magni, Laura **38**
Mládková, Meda **29**
Mrázková, Daniela **19**
Němec, Tomki **29**
Osvaldová, Barbora **17**
Pollack, Kira **38**
Pospěch, Tomáš **18**
Pinkava, Ivan **23**
Ritchin, Fred **17, 23**
Smith, William Eugene **13, 19**
Souralová, Veronika **23**
Šibík, Jan **17**
Šmíd, Pavel **19, 26, 27, 29, 31**
Štreit, Jindřich **13, 14**
Tachecí, Barbora **17**
Vondrouš, Roman **17**
Warburton, Nigel **17**
Zátorský, Jan **18**

TIRÁŽ

Klára Krátká, Radek Kalhous / 21 let fotožurnalismu
Slezská univerzita v Opavě
Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě
Institut tvůrčí fotografie
Opava 2023
Vedoucí bakalářské práce: doc. Mgr. Josef Moucha
Oponent: MgA. Roman Vondrouš
Normostran vlastního textu: 29
Počet znaků včetně mezer: 52620

